

SAK 9 - INNKOMNE FORSLAG

1. Forslagsstiller: SUNNDAL ARBEIDERPARTI

Forslag: **Fornybar kraft – Norges største konkurransefortrinn.**

Følgende skal ligge til grunn for regjeringens energikommisjon, arbeidet med den varslede samlede planen for norske energiutbygginger samt de varslede økningene i norsk produksjon av vannkraft og kraft fra havvind:

- Norsk produksjon av fornybar kraft skal økes med minst 65 TWh for å sikre tilgangen på industrikraft og nødvendig kraft til elektrifisering av samfunnet
- Det skal legges til rette for økt vannkraftproduksjon gjennom ny, skånsom kraftutbygging, også vurdere i vernede områder der ny teknologi gjør dette mulig, og modernisering av vannkraftverk.
- Framtidig kraft fra havvind skal føres i land i Norge og benyttes til industrireising langs kysten – denne krafta skal ikke eksporteres via hybridkabler
- Det skal bygges nye og hensiktsmessige overføringslinjer mellom innlandet og kysten slik at den norske miksen av vann- og vindkraft kan samkjøres og benyttes effektivt
- Det skal ikke bygges flere utenlandskabler eller legges ytterligere til rette for eksport av norskprodusert fornybar kraft, da krafta trengs til nødvendig omstilling og jobb- og verdiskaping i Norge.
- Utrednings- og behandlingstiden for nytt strømnnett må reduseres

Begrunnelse: Fornybar kraft er og skal være et grunnleggende felles gode for det norske folk og næringsliv. Som Europas største produsent av fornybar kraft, med større produksjon enn forbruk og med muligheter for å lagre fornybar energi som ingen andre, må Norge snarest treffes tiltak som viderefører den fornybare kraften som et nasjonalt gode og vårt viktigste konkurransefortrinn.

De nasjonale strategiarbeidene «Prosess 21» og «Felles energi- og industripolitisk plattform» konkluderer med at Norge trenger betydelig større egenproduksjon av fornybar energi i årene framover for å gjennomføre planlagte grønne industrisatsinger slik som batterifabrikker, hydrogenproduksjon og ny prosessindustri, og samtidig elektrifisere samfunnet. Det anslås at den norske produksjonen av fornybar energi minst må økes med 65 TWh, som tilsvarer 40%. Dette må til for å sikre framtidig jobb- og verdiskaping etter oljealderen, som grunnlag for velferdsstaten i framtida.

I perioden 2022-2025 har Arbeiderpartiet programfestet å sette ned en energikommisjon for å kartlegge energibehovene i fremtiden, med mål om at Norge fortsatt skal ha overskuddsproduksjon av kraft. Dette er løftet fram i partiets 100-dagersplan. Videre er det programfestet å legge til rette for forsvarlig utbygging av mer ren energi og infrastruktur gjennom en samlet plan for norsk vannkraft, vindkraft og andre energiutbygginger som krever konsesjon, å øke norsk vannkraftproduksjon, blant annet gjennom å legge til rette for økt vedlikehold, oppgradering og fornyelse av eksisterende vannkraftanlegg, samt å utarbeide en ambisiøs nasjonal strategi for bunnfast og flytende havvind. Alle disse sakene er tatt inn i regjeringens Hurdalsplattform. Om Norge skal nå disse målene, må dette arbeidet gis klare føringer og høyeste prioritet.

Innstilling: Se forslag 77.

2. Forslagsstiller: SUNNDAL ARBEIDERPARTI

Forslag: **Psykisk syke straffes økonomisk, Folketrygdloven § 12–19 må forandres.**

De aller fleste av oss har økonomiske forpliktelser til bolig. Men er en psykisk syk og trenger behandling ved institusjon over 3 måneder, så risikerer en at uføretrygden blir avkortet med 86%.

Alle trenger bolig, og de fleste har en bolig! Så at NAV skal inn for å vurdere om uføretrygden ikke skal reduseres eller reduseres mindre burde være unødvendig. 86% avkortning av uføretrygd for psykisk syke er diskriminering. Uføretrygden blir ikke redusert under opphold i somatiske sykehusavdelinger. Bor man fast på institusjon er situasjonen en annen.

Begrunnelse: Psykisk syke utsettes for diskriminering i lovverket. I Folketrygdloven § 12–19 står det at:

Personer som mottar uføretrygd, får ytelsen redusert etter bestemmelsene i denne paragrafen under opphold i en institusjon med fri kost og losji under statlig ansvar eller tilsvarende institusjon i utlandet. Uføretrygden blir ikke redusert under opphold i somatiske sykehusavdelinger.

Uføretrygd gis uten reduksjon i innleggelsesmåneden og de tre påfølgende månedene. Deretter blir uføretrygden redusert og skal under oppholdet utgjøre 14 prosent av uføretrygden. Ytelsen skal likevel utgjøre minst 45 prosent av grunnbeløpet.

Uføretrygden skal ikke reduseres når vedkommende forsørger ektefelle eller barn. Dersom vedkommende har faste og nødvendige utgifter til bolig, kan arbeids- og velferdsetaten bestemme at uføretrygden ikke skal reduseres eller reduseres mindre enn nevnt i andre ledd.

Under innleggelse over 3 måneder i psykiatrisk institusjon, kan uføretrygden for psykisk syke reduseres ned til 14 prosent! Reglene er faktisk de samme for de som får fengselsstraff. Dette er diskriminering, men også direkte skadelig for behandlingsutfallet av psykisk syke. Forfall på husleia og økonomiske forpliktelser kommer uavhengig av om du er på innlagt på psykiatrisk institusjon eller ikke.

Innstilling: Støttes.

3. Forslagsstiller: SUNNDAL ARBEIDERPARTI

Forslag: **Reformer bostøtteordningen fra Husbanken slik at uføre kommer inn under ordningen igjen!**

Uføre må permanent få mulighet til å søke bostøtte, slik at flere kan få hjelp til å betale boutgifter. Hjelpen til strømkrisa er ikke nok.

Begrunnelse: Etter høyreregjeringens 8 år med neglisjering av uførereformens baksider, er det på tide at vår nye regjering tar tak i urettferdighetene den har skapt. Uføre faller utenfor bostøtteordningen etter reformen på grunn av for høy brutto inntekt, selv om nettoinntekt er tilsvarende som før reformen. Om ikke uføre har tilgang til bostøtten undermineres hele ordningen. Hvorfor ha bostøtte om den ikke skal hjelpe de svakeste i samfunnet?

Innstilling: Møre og Romsdal Arbeiderparti vil reformere bostøtteordningen fra Husbanken slik at flere kommer inn under den.

4. Forslagsstiller: ØRSTA ARBEIDERPARTI

Forslag: Rv15 Strynefjellet, Konsept B1 med arm til Geiranger må prioriterast i NTP. Ørsta AP krev at planarbeidet vert starta opp 2022

Begrunnelse: Sentrale politikarar i AP på Stortinget har vore klare og tydelege på at Rv 15 Strynefjellet må sikrast som eit føreseieleg og rassikkert heilårssamband. Ved handsaming av NTP 2022-2033 (vårsesjonen -21) var det klare fleirtalsmerknadar i Transport- og kommunikasjonskomiteen om oppstart i første del av planperioden. Rv 15 strekninga frå Skåre i Stryn til Breiddalen i Skjåk, konsept B1 med arm til Geiranger vart vedteke i juni 2018. Samla eliminerer dette konseptet 30 registrerte raspunkt og reduserer stigning frå 12 % til under 5 %. Prosjektet stettar mål for miljø og berekraft. Eit vegnett som gir god regularitet, trygg veg, lågast mogleg transportkostnader er svært viktig for det ekspansive og verdiskapande næringslivet på Nordvestlandet. Både for næringsutvikling og innbyggjarar er det avgjerande at vegnettet er å stole på. Rv 15 har i dag ein særskilt viktig funksjon som aust/vest samband i regionen. Sambandet har spesielt stort innslag av tungtrafikk, som tener næringslivet i regionane på begge sider av fjellet. Grunna stigning og smale/låge tunnelar på Rv 15 Strynefjellet, samt stengd veg på grunn av ras/rasfare, må mange velje andre og lengre transportetappar. Tre fylke som soknar til Rv 15, Statens Vegvesen, Sjømat Norge, LO avd., NHO og Norsk Industri, har alle tilrådd konsept B1 med arm til Geiranger som permanent skredsikringstiltak.

Innstilling: Rv15 Strynefjellet, Konsept B1 med arm til Geiranger må prioriterast i NTP. Møre og Romsdal Arbeidarparti krev at planarbeidet vert starta opp i 2022.

5. Forslagsstiller: ØRSTA ARBEIDERPARTI

Forslag: Høge straumprisar får konsekvensar for produksjonen og arbeidsplassane i landet.

Begrunnelse: Ørsta Arbeidarparti er urolege for at straumen blir så dyr at gardsbruk (matberedskap) ikkje har økonomi til å betale rekningane, det frivillige arbeidet i lag og organisasjonar som har ansvar bygg og anlegg - kan bli for tungt og ingen vil ta på seg verv, gartneri stenger og industrien får vanskar på grunn av høge produksjonskostnader. I tillegg er det vanskeleg for mange familiar. Regjeringa har tatt grep og hushaldningar får støtte til straumbbruk opp til 5000 kilowattimar av sitt forbruk per månad. Ordninga inkluderer gardsbruk, driftsbygningar og forbruk i bustadbyggelag til og med mars 2022. Dette er tiltak i ein akutt situasjonen, men for framtida så må det ytterlege grep til. Prinsippet i den nye planlagde nettleigemodellen blir bestemt ut i frå den timen du brukte mest straum i førre månad, altså månadsmaks. Ein time med høgt forbruk kan skje av ulike årsaker, til dømes ei varmepumpe kan svikte. Dette prinsippet er uheldig og opplevast urettferdig dyrt. Vedtak: Ørsta Arbeidarparti er uroa over at marknaden og kapitalen i altfor stor grad styrer vasskrafta, og ber om at Arbeiderpartiet tek nasjonal kontroll på norsk kraftproduksjon, kraftnett og straumprisar. Vi ber også om at prinsippet månadsmaks vert å vurdere på nytt.

Innstilling: Se forslag 77.

6. Forslagsstiller: RAUMA ARBEIDERPARTI

Forslag: Samferdsel - E136

Møre og Romsdal Arbeiderparti krever at det blir en snarlig oppstart og utbedringer av vegstrekningen E136 Vestnes - Dombås. En langvarig prosess må føre til handling både på mindre og større prosjekter i løpet av 2022. Med mindre oppgaver menes Hjelvik tunnelen, Måna bru i Måndalen, Innfjorden og Veblungsnes. De største oppgavene blir opp Romsdalen.

Begrunnelse:

Ei nødvendig utbygging av vegstrekningen mellom Vestnes og Dombås blir stadig utsatt. Dette gir oss store utfordringer og til tider kaos langs den viktige trafikkkåren mellom vest og øst-landet. Både for lette og tunge kjøretøy.

I perioden 1990 - 2020 ble 15 mennesker drept, 25 hardt skadet og 183 lettere skadet langs E136 gjennom Rauma. Det er mye trafikkaos opp Romsdalen vinterstid med stengt vei og store forsinkelser. Strekningen er en svært viktig trafikkkåre med mye eksport av varer/ tjenester. E136 har vært diskutert i flere tiår og nå kreves det handling fra myndighetene.

Innstilling:

Møre og Romsdal Arbeiderparti krever at det blir en snarlig oppstart og utbedringer av vegstrekningen E136 Vestnes - Dombås. Åtte års somling med Høyre og Frp må erstattes av rødgrønn handlekraft både på mindre og større prosjekter så raskt som mulig. Eksempler på viktige strekninger er Brustuglia, Flatmark–Monge–Marstein, Hjelviktunnelen, Måna bru, Innfjorden og Veblungsnes. Se også forslag 21.

7. Forslagsstiller: RAUMA ARBEIDERPARTI

Forslag:

Møre og Romsdal Arbeiderparti krev at alle kommunar skal ansette miljøterapeutar i barne- og ungdomsskular.

Begrunnelse:

Skulen er ein av dei viktigaste arenaene i barn sine liv, men vi veit at mange barn har vanskar med dei skulefaglege krava og ulike sosiale utfordringar som påverkar trivsel, sosial samhandling og dermed læring. I Hurdalsplattforma (2021-2025) står det: «skular der elevlar lærer godt, er òg kjenneteikna av høg trivsel. Elevlar må ha det bra for å lære bra, og skal få rask og koordinert hjelp for å hindre at ulike utfordringar øydelegg for læring og trivsel. Barn og unge skal ha eit trygt og godt skulemiljø. Mobbing på skulen og andre arenaer skal førebyggjast og takast raskt tak i». det står vidare at regjeringa sitt mål er å styrke laget rundt eleven med tverrfagleg innsats.

Miljøterapeutar (barnevernspedagogar, sosionomar, vernepleiarar og tilsvarande utdanningar) har kompetanse til å fremje meistring, læring og personleg ansvar på individ- og gruppenivå. Miljøterapeutars særlege kompetanse gjer dei i stand til å møte den enkelte elev på elevens egne premisser. Ved å være tilgjengeleg der elevane er, i klasserommet, i korridorane, i skulegarden, på samarbeidsmøte osv blir elevens sin terskel for å ta kontakt, eller bli «fanga opp» av miljøterapeut lav. Slik kan koordinert hjelp og evt tiltak komme raskt i gang.

Innstilling:

Oversendes kommunepartiene i Møre og Romsdal, kunnskaps- og forskingskomiteen, samt kunnskapsministeren.

8. Forslagsstiller: **VOLDA ARBEIDERPARTI**

Forslag: Møre og Romsdal Arbeidarparti krev at planarbeidet for vedteke KVV-konsept for RV 15 mellom Stryn og Skjåk, konsept B1 med arm til Geiranger, vert starta opp i 2022.

Begrunnelse: Sentrale politikarar på Stortinget har vore klare og tydelege på at RV 15 Måløy – Otta må sikrast som eit føreseieleg og ras-sikkert heilårssamband med ny tunnel frå Skåre i Stryn kommune til Breidalen i Skjåk kommune. Konsept B1 med arm til Geiranger vart vedteke i juni 2018. Samla eliminerer konseptet 30 registrerte ras-punkt og reduserer stigninga frå 12 % til under 5 %.

Ved handsaming av NTP 2022 - 2033 i vårsesjonen -21, var det klare fleirtalsmerknader i Transport- og kommunikasjonskomiteen om oppstart i første del av planperioden.

Møre og Romsdal Arbeidarparti viser til den særskilte funksjonen som RV 15 har i dag som aust/vest samband for næringslivet i regionen. Sambandet har spesielt stort innslag av tungtrafikk, som tener næringslivet i regionane på begge sider av fjellet. Opprustinga av E6 gjennom Gudbrandsdalen styrkar RV 15 som trafikkroute både til Austlandet og Trøndelag. Mykje av trafikken på FV 60 følj også RV 15 Stryn-Skjåk. RV 15 er det breie semje om lokalt i regionen og ingen debatt om traseval. RV 15 er raskaste vegen til Oslo og Trondheim for mange viktige bedrifter på Nordvestlandet. Grunna stigning og smale / låge tunnelar på RV 15 Stryn-Skjåk, samt stengd veg på grunn av ras og rasfare, må mange velje andre og lengre transportetappar. Dette kostar næringslivet store summer årleg. RV 15 er viktig bindeledd mellom sjø og jernbane for godstransport. Alle tre fylke som soknar til RV 15, Statens Vegvesen, Sjømat Norge, LO Søre Sunnmøre, NHO og Norsk Industri, har alle tilrådd konsept B1 som permanent skredsikringstiltak.

Innstilling: Se forslag 4.

9. Forslagsstiller: **GISKE ARBEIDERPARTI**

Forslag: Møre og Romsdal Arbeiderparti vil arbeide for at også mindre trafikktryggingstiltak skal prioriterast i riksvegnettet.

I nasjonal transportplan er det ein nullvisjon for drepte og hardt skadde i trafikken. Då er det vesentleg å skilje bilar og gåande i til dømes 80-soner. Brua på riksveg 658 over Gjøsundet i Giske kommune er eit slikt døme. Her må det rettast av midler til å skilje bilar og mjuke trafikantar. Arbeiderpartiet vil difor arbeide for at det vert bygd gang og sykkelveg langs Gjøsundbrua på RV658 i denne planperioden i NTP.

Begrunnelse: Statens vegvesen har bygd gang og sykkelveg frå Vigra flyplass til Gjøsundet på Vigra. Møre og Romsdal Fylke har bygd gang og sykkelveger fram til Gjøsundet på Valderøya. Over Gjøsundet går det no ei bru utan godkjend gangtrase i høve vegvesenet sine retningslinjer (Handbok N100).

Biltrafikken over denne brua har auka mest i regionen med 62% sidan 2004, der ein har blanda trafikk med gåande, syklande og bilar. I 2004 var det eit ÅDT på 4158. I 2019 var talet 6753. Trafikken har auka med 300 årleg i åra 2017 til 2019. Kommunen har vore i kontakt med vegvesenet for å få sett ned farta til 60 kmt., utan at det har gjeve resultat.

Dette er den einaste vegen til den største flyplassen i fylket frå Ålesund og resten av fylket. Det har vore fleire ulukker i krysset like ved, og eit utal nestenulukker på dette strekket. Det er stor trafikk av born frå Vigra som sykklar til butikkane på Valderøysida, og born frå Valderøya som skal til f.eks. Blimsanden på Vigra.

Her kan det og nemnast at i 2021 vart Skipenes bru på E39 på Nordfjordeid oppgradert. Brua er frå 1960-talet, og er no oppgradert med gangveg. Her er det berre 1900 bilpasseringar i døgnet.

Det er difor svært naudsynt å få sett i verk bygging av denne gangvegen.

Innstilling: Møre og Romsdal Arbeiderparti vil arbeide for at også mindre trafikktryggingstiltak skal prioriterast i riksvegnettet. I nasjonal transportplan er det ein nullvisjon for drepte og hardt skadde i trafikken. Då er det vesentleg å skilje bilar og gåande i til dømes 80-soner. Brua på riksveg 658 over Gjøsundet i Giske kommune er eit slikt døme. Her må det rettast av midler til å skilje bilar og mjuke trafikantar.

10. Forslagsstiller: SANDE ARBEIDERPARTI

Forslag: Sande Arbeidarparti bed Arbeiderpartiet sentralt legge fram tiltak for å fremje statusen og betre utdanningsløpet for den yrkesretta utdanninga i Norge.

Begrunnelse: Pandemien vi no gjennomgår har avdekka kor avhengig vi er av utanlandsk arbeidskraft. Når det gjelder industriarbeidsplassar, så må ein no nytte sjansen til å få lært opp norsk arbeidskraft igjen. Dette gjelder faggrupper spesielt innan mekanisk, elektro, rør etc .Også innan Bygg & Anlegg trengs det å få fokus på spesielt den yngre generasjon, slik at dei kan få fagbrev innan dei forskjellige fagretningane. Vi må få tilbake at det å få seg eit fagbrev skal ein være stolt av, men då må vi ha myndighetene med oss og legge til rette for dette. Vidaregåande skular i dei fylka som treng slik arbeidskraft, må no være "framoverlent ", og leggje tilrette for ungdomen vedr. praksisplassar, lærlingeplassar i samarbeid med det offentlege og næringslivet. Når det gjeld helse-arbeidsplassar ,eks.helse & omsorgsarbeider, sjukepleiar;må ein også halde fokus på å gi opplæring i nærleiken av der ein bur, slik at ein kan pendle til og frå skule.

Innstilling: Møre og Romsdal Arbeiderparti viser til at det er til dels stor mangel på faglært arbeidskraft i landet. Åtte år med en tafatt blå politikk, skal erstattes med rødgrønn handlekraft. Arbeiderpartiets fagskoleløft, med bedre finansiering av yrkesfag, flere fagskoleplasser og en læreplassgaranti, må iverksettes så raskt som mulig.

- Mulighetene for faglærte arbeidere må framsnakkes.
- Samarbeidet med NAV om å få flere unge i arbeid må styrkes
- Det må arbeides for å få på plass to læreplasser per 1000 innbyggere i kommunene
- Staten må bidra med tilstrekkelig finansiering for å utløse læreplasser.

11. Forslagsstiller: SANDE ARBEIDERPARTI

Forslag: Arbeiderpartiet må jobbe for at BUP ser på tilbudet i kvar enkelt kommune når dei vurderer tilvising til BUP og syte for at alle kommunane har ei god nok psykisk-helse teneste utover skulehelsetenesta. Ein må også sjå på

om bup kan jobbe meir ute i kommunane med til dømes rettleiing/førebygging.

Begrunnelse: Når eit barn eller ein ungdom slit og kommunen har prøvd det dei kan. Og i kommunane er det stor variasjon av kva ein kan tilby, så vurderer kommunehelsetenesta om ein skal sende inn ei tilvising til BUP for vidare hjelp. Eller det kan vere for utredning. Her må spesialisthelsetenesta lite på at kommunehelsetenesta veit når dei treng meir hjelp, lik som i somatikken. Likevel er det mange avslag og born og unge vert forsømt. I følgje norsk pasientoversikt er samla tal for 2019 på avslag frå bup i snitt i landet 29%, mens i Helse midt Norge er det heile 41%! Samanlikna med berre 3% i somatikken. Korleis har det seg at det er så mykje større i Helse Midt Noreg? Dersom vi går inn på Møre og Romsdal er tala på avslag heilt oppe i 56%. Høgast i landet. Dette er alvorleg. Retten til helsehjelp er eit viktig element i sikkerhetsnettet som skal fange opp born og unge som slit. Pliktene som ligg i stat, regionar og kommunar skal sørge for at personar får naudsynt og tilrettelagt helsehjelp. Ein må sjå på:

- Ser bup på kvar enkelt kommune og eksisterande tilbod når dei vurderer henvisningar?
- Korleis kan ein sikre helsehjelp til dei som får avslag frå BUP? BUP må sikre at ansvaret for vidare hjelp etter avslag ikkje ligg på pasienten, men nokon andre.
- Kvifor så mange avslag i Møre og Romsdal? Kva har skjedd her og kva kan forandrast?
- BUP må jobbe utover i kommunane med førebyggjande arbeid og/eller rettleiing av kommunalt tilsette.

Innstilling: Oversendes kommunepartiene i Møre og Romsdal, arbeids- og sosialkomiteen, samt arbeids- og inkluderingsministeren.

12. Forslagsstiller: SANDE ARBEIDERPARTI

Forslag: Møre og Romsdal Arbeiderparti bed partiorganisasjonen vektlegge fordeling av statlege og fylkeskommunale arbeidsplassar mot regionar som har ei sterk underdekning av denne typen arbeidsplassar som ofte er kvinnelege kompetansearbeidsplassar.

Begrunnelse: Ytre Søre Sunnmøre er ein region med ca 28 000,- innbyggjarar og har mange industriarbeidsplassar der det er ein sterk mannsdominans. Regionen har svært få statlege/fylkeskommunale arbeidsplassar. Denne typen arbeidsplassar vil gjerne være kvinnelege kompetansearbeidsplassar. Skal denne regionen oppnå vekst vil dette være eit særskilt viktig bidrag.

Innstilling: Møre og Romsdal Arbeiderparti krev ein jamnare fordeling av statlige og fylkeskommunale arbeidsplassar mellom ulike regionar i landet. Regionar med færreste statlege og fylkeskommunale arbeidsplassar skal prioriterast høgast ved flytting/oppretting av slike arbeidsplassar.

13. Forslagsstiller: SANDE ARBEIDERPARTI

Forslag: Møre og Romsdal Arbeiderparti bed Arbeiderpartiet sentralt prioritere arbeidet med langsiktige tiltak for å få kontroll/stabilisere straumprisane.

Begrunnelse: Kortsiktige tiltak for å avhjelpe utsatte grupper er eit viktig arbeid, men skal ein få kontroll over prisutviklinga innanstraumforsyninga må det arbeidast med langsiktige løysingar der ein må vise politiske vilje til nødvendige tiltak. Dette kan være mindre tilknytning til det europeiske straummarknaden eller etablere landbaserte gasskraftverk i Norge.

Innstilling: Se forslag 77.

14. Forslagsstiller: SANDE ARBEIDERPARTI

Forslag: Møre og Romsdal Arbeiderparti vil arbeide for at forvaltning av taretråling vert overført til kommunene.

Begrunnelse: Taretråling har stor innverknad på kystlandskapet og ringverknadane er lite utgreidd. Kommunane som er berørte av taretråling og kjenner verknadane bør få overta dette forvaltningsansvaret .

Innstilling: Forslaget avvises.

15. Forslagsstiller: SANDE ARBEIDERPARTI

Forslag: Møre og Romsdal Arbeiderparti viser til Hurdalsplattformen og bed Arbeiderpartiet sentralt om å prioritere arbeidet med gjennomgang av helseforetaksmodellen for sikre betre demokratisk styring og forankring av helseforetaka.

Begrunnelse: Helseforetaka forvaltar betydelege summar når det gjeld Norge sine driftsutgifter. Demokratisk forankring i beslutningssystemet har ikkje vore gode nok, noko som har vore påpeikt i Hurdalsplattformen. Sande Arbeiderparti har erfaringar frå ytre Søre Sunnmøre der kommunene har opplevd svært mangelfull involvering frå helseforetaket i beslutningar som berører 30 000 innbyggjarar.

Innstilling: Møre og Romsdal Arbeiderparti viser til Hurdalsplattformen og bed Arbeiderpartiet sentralt om å prioritere arbeidet med gjennomgang av helseforetaksmodellen for sikre betre demokratisk styring og forankring av helseforetaka.

16. Forslagsstiller: SANDE ARBEIDERPARTI

Forslag: Møre og Romsdal Arbeidarparti bed Arbeiderpartiet sentralt legge fram ein tiltakspakke for å ruste opp kommunale bygg.

Begrunnelse: I ei tid der kommunane har fått redusert inntektene sine, har dette ført til at fleire har utfordringar med vedlikehaldsetterslep på kommunale bygg som t.d. skular. Det er harde prioriteringar i ein stram kommuneøkonomi, som gjer at mykje anna står før dei store vedlikehaldsprosjekta. Med ein slik tiltakspakke vil ein også kunne stimulere næringslivet og bidra til at folk har eit arbeid å gå til.

Innstilling: Åtte år med Høgre og Frp har gått hardt utover kommuneøkonomien i landet. Møre og Romsdal Arbeidarparti krev at regjeringa held fram arbeidet med å styrke kommuneøkonomien - mellom anna med å vurdere ei tiltakspakke for å ruste opp kommunale bygg.

17. Forslagsstiller: SANDE ARBEIDERPARTI

- Forslag:** Møre og Romsdal Arbeiderparti vil arbeide for å knytte ytre Søre Sunnmøre tettare opp mot Timeekspressen.
- Begrunnelse:** Ytre Søre Sunnmøre er ein region med ca 28 000,- innbyggjarar og har ikkje fått tatt del i denne viktige transporttilbodet
Skal ein oppnå betre kollektivtilbud på Ytre Søre Sunnmøre må denne regionen knytast betre opp mot Timeekspressen.
- Innstilling:** Oversendast fylkestingsgruppa.

18. Forslagsstiller: HUSTADVIKA ARBEIDERPARTI

- Forslag:** **Bærekraftig bestand av ulv i Norge**
Arbeiderpartiet går i bresjen for at regjeringen får utarbeidet en vitenskapelig utredning som belyser hvor mange ulv vi må ha i Norge for at ulvebestanden skal være levedyktig. Inntil denne utredningen er på plass skal felling av ulv stilles i bero i ulvesonen.
- Begrunnelse:** Arbeiderpartiet arbeider for at Norge skal ha bærekraftige rovdyrbestander. Ulven er oppført som kritisk truet av utryddelse på den norske rødlista for arter. Norge har forpliktet seg til å følge Bernkonvensjonen som skal gi vern av europeiske arter av ville planter og dyr og deres naturlige leveområder, og særlig vekt på truede og sårbare arter. Det er ikke gjennomført noen vitenskapelig utredning i Norge av hvor mange ulv vi må ha for at ulvebestanden skal være levedyktig. Det er naturlig at en i utredning ser på hvordan andre land med ulvebestand har lyktes med å ha et lavt konfliktnivå mellom ulike interessegrupper. Så lenge vi ikke vet hvor mange ulv vi trenger for at den ikke skal utryddes, kan vi heller ikke tillate at ulven jaktes på slik det gjøres i dag.
- Innstilling:** Arbeiderpartiet mener vi skal ta vare på ulv og andre rovdyr i norsk natur. Norge har et selvstendig ansvar for å sikre levedyktige rovviltbestander innenfor våre grenser. Rovdyr er en del av vår fauna som vi er forpliktet til å forvalte bærekraftig.
Vi legger til grunn at rovvilt i Norge skal forvaltes i tråd med rovviltforlikene vedtatt i Stortinget og at forvaltningen av rovvilt gjennomføres i samsvar med Stortingets vedtak om bestandsmål, innenfor rammen av internasjonale forpliktelser etter Bernkonvensjonen og naturmangfoldloven.
Vi vet at det er store konflikter mellom beitenæringen og rovdyr. Derfor vil Arbeiderpartiet bidra til en løsning som er i tråd med den nødvendige balansegangen mellom ansvar for en bærekraftig rovviltbestand og andre hensyn, slik at konfliktnivået mellom de ulike interessene dempes og at vi kan forvalte ulv og annet rovvilt i tråd med våre forpliktelser.

19. Forslagsstiller: HUSTADVIKA ARBEIDERPARTI

- Forslag:** Møre og Romsdal Arbeiderparti vil arbeide for å få tann og munnhelse inn under tilsvarende egenandelsordning som for fastlege.
- Begrunnelse:** Tenner og munn er en del av kroppen og dårlig tilstand her vil virke inn på den generelle helsetilstanden.

Det er mange som ikke ser seg råd til jevnlig kontroll og vedlikehold av tenner. Dette gjelder også de som er i full sysselsetting. Det er per i dag noen stønadsordninger som gjelder for spesielle tilfeller, men egenandelen er relativt store og skadeomfanget er da ofte ganske stort. Ved å redusere utgiftene for den enkelte for regelmessig kontroll og vedlikehold av tenner og munnhelse, vil en tidlig kunne fange opp en uheldig utvikling, og begrense et mulig skadeomfang.

Innstilling: Møre og Romsdal Arbeiderparti vil arbeide for å få tann og munnhelse inn under tilsvarende egenandelsordning som for fastlege.

20. Forslagsstiller: HUSTADVIKA ARBEIDERPARTI

Forslag: Gradering av dagpenger i forhold til sysselsetting heves fra dagens grense til opp mot 100%.

Begrunnelse: Dagens ordning med kutt i resten av dagpengene ved sysselsetting over dagens grense bør heves opp mot 100% sysselsetting for hver meldekortperiode. Vi ønsker i utgangspunktet at alle skal tilbys 100% stillinger. Dette er dessverre ikke realiteten og mange er i en situasjon, der de har lave faste stillinger og prøver å komme seg opp i stillingsdel. De ønsker å arbeide mest mulig, men må passe på at de ikke får for stor sysselsettingsdel som ligger mellom 50/60% og 100% i meldekortperioden. Da sysselsetting over 50/60% ikke vil gi utbetaling av dagpenger, mens sysselsetting under 50/60% vil gi utbetaling av 50/40% av dagpengesatsen. Ved å heve denne grensen opp mot 100% vil det gi mulighet for de som har mulighet til det å kunne øke sin sysselsettingen for enkeltperioder og muligens også få større fast stillingsdel.

Innstilling: Møre og Romsdal Arbeiderparti mener vi må utrede å justere grensene for samtidig arbeid ved mottak av dagpenger. Målet må være at folk skal kunne være mest mulig i arbeid.

21. Forslagsstiller: HUSTADVIKA ARBEIDERPARTI

Forslag: **Eksportveien E136**
Møre og Romsdal Arbeiderparti har allerede vedtatt å snarlig utbedre eksportveien E136 på tidligere årsmøter. En ber fylkespartiet om å løfte denne saken nasjonalt slik at en kan få til raskere framdrift for å få utbedret denne veien.

Innstilling: Møre og Romsdal Arbeiderparti krever at det blir en snarlig oppstart og utbedringer av vegstrekningen E136 Vestnes - Dombås. Åtte års somling med Høyre og Frp må erstattes av rødgrønn handlekraft både på mindre og større prosjekter så raskt som mulig. Eksempler på viktige strekninger er Brustuglia, Flatmark–Monge–Marstein, Hjelviktunnelen, Måna bru, Innfjorden og Veblungsnes.

22. Forslagsstiller: HUSTADVIKA ARBEIDERPARTI

Forslag: **Styrk Enova slik at flere kan energieffektivisere boligen sin**
Enova styrkes med økt rammetilskudd. Det skal bli enklere for vanlige folk å søke og få midler til å energieffektivisere bolig og leiligheten sin.

Begrunnelse: Et viktig miljøtiltak er å redusere strømbehovet til å varme opp boliger. Et viktig tiltak vil da være å etterisolere eldre boliger og leiligheter. Enova må derfor strykes ytterligere. Enovas tilskuddordninger er i for liten grad tilpasset vanlig folks behov for å kunne gjøre grep slik at de får en mer miljøvennlig og energigjerrig bolig. En viktig forutsetning for å lykkes er at en samtidig forenkler søknadsprosessen.

Innstilling: Se forslag 77.

23. Forslagsstiller: VESTNES ARBEIDERPARTI

Forslag: **Fjerne avfall og miljøgifter i sjø**
Møre og Romsdal Ap er utålmodig etter å få fjerna avfall og miljøgifter i sjø etter årtier med forurensende næringsvirksomhet, ved strender/nær sjø. Ansvar, planer, tiltak og penger til det konkrete oppryddingsarbeidet må defineres, og staten må ta et stort ansvar.

Begrunnelse: Møre og Romsdal Ap opplever at dette er et viktig og krevende arbeid. Behovet for å rydde etter gamle synder er det forståelse for, men i samtalen står en igjen med spørsmål om ansvar, mål, metoder, og kapital. Vi mener spørsmålet er for viktig til at det bare blir en overskrift til festtale. I de samme ureine områdene dyrker folk fritidsinteresser som fiske og bading. Er det kunnskap om helserisiko? Hvordan påvirker avfallet og giftene forholdene i dag? Mye av disse tas opp i fisk og enkelte dyrearter som står på innbyggernes meny. Kan disse forurensningene påvirke/være årsak til enkeltforhold og/eller kroniske helsetilstander i dag?

Innstilling: **Fjerne avfall og miljøgifter i sjø**
Møre og Romsdal Ap er utålmodig etter å få fjerna avfall og miljøgifter i sjø etter årtier med forurensende næringsvirksomhet, ved strender/nær sjø. Ansvar, planer, tiltak og penger til det konkrete oppryddingsarbeidet må defineres, og staten må ta et stort ansvar. Når det gjelder sedimenter utenfor verft i Møre og Romsdal, er det helt urimelig at miljødirektoratet skal overlate regninga til verftsnæringa alene. Staten må også bidra her, slik det er gjort andre steder i landet.

24. Forslagsstiller: VESTNES ARBEIDERPARTI

Forslag: For sunne fjorder og ei bærekraftig framtidsretta sjønæring opplever vi at tiden er overmoden for en gjennomgang og fornying av lov og regelverk for oppdrett i fjord og sjø.
Oppdateringen må gjelde både tildeling, endring, bortfall og ansvar for opprydding i forbindelse med konsesjon og lokalitet for oppdrett i fjord og sjø.

Begrunnelse: Oppdrett forutsetter sunne fjord og havområder, med bærekraftige lokasjoner som tar hensyn til de naturlige forutsetningene og det naturlige mangfoldet i området.
Eiere, kommuner, må til enhver tid ha et tydeligere eierforhold og ansvar for sine fjord, sjø og havområder.
Konsesjoner bør tildeles etter gode forvaltningsregler og for et avgrenset antall år. Evt med muligheter for opsjon om fornying ved forskriftsmessig forvaltning av området.

Innstilling: For sunne fjorder og ei bærekraftig framtidsretta sjønæring, er tiden moden for en gjennomgang og fornying av lov og regelverk for oppdrett i fjord og sjø.
Oppdateringen må gjelde både tildeling, endring, bortfall og ansvar for opprydding i forbindelse med konsesjon og lokalitet for oppdrett i fjord og sjø. Møre og Romsdal Arbeiderparti krever også at vertskommunene sitter igjen med en rettferdig andel av verdiskapinga fra havbruksnæringa.

25. Forslagsstiller: VESTNES ARBEIDERPARTI

Forslag: Møre og Romsdal fylkeskommune må i høyere grad prioritere sikring og vedlikehold av våre veier til og fra skole/jobb og fritidsreise.
Fylkeskommunen må forsere etterslep på eksisterende fylkesveier. Staten må i høyere grad prioritere og øke overføringer som øremerkes dette formålet over NTP.

Begrunnelse: Klimaforandringer og Gyda med ekstremvær i januar 2021.
Store temperaturforskjeller og snøsmelting utfordrer vår infrastruktur stadig hyppigere, nå sist med Gyda i januar 2021.
Mange veistrekninger er utsatt for ras og grøfter/dreneringen er mange steder mangelfulle og derfor fare for liv og helse.
Møre og Romsdal fylke har etterslep på minst 9 mrd. på riks- og fylkesveier der også ras og rasutsatte steder, bruer og tunneler mangler tilstrekkelig sikring og vedlikehold.

Innstilling: Oversendes fylkestingsgruppa, transportkomitéen og samferdselsministeren.

26. Forslagsstiller: VESTNES ARBEIDERPARTI

Forslag: Storting må legge til rette for forebyggende tiltak i elv og dalfører utsatt for flom og naturskader.

Begrunnelse: Ekstremvær vil komme hyppigere og villere enn før. Kravet til beredskap og forebygging vil måtte bli bedre.

Innstilling: Mener at Stortinget må legge til rette for forebyggende tiltak i elv og dalfører utsatt for flom og naturskader.

27. Forslagsstiller: AUF I MØRE OG ROMSDAL

Forslag: Møre og Romsdal Arbeidarparti vil:

- Arbeide for at alle kommunar i Møre og Romsdal prøver ut heildagsskule og ser på mogelegheiter for å kunne vidareføre dette systemet.
- Arbeide for at alle kommunar i Møre og Romsdal innfører leksefri i skulen og ser på mogelegheiter for å kunne vidareføre dette systemet.

Begrunnelse: Heildagsskule er ei endring i skulesystemet der elevane skal få same og betre oppfølging av kvalifisert personell ved å erstatte lekser med lenger skuletid.
Heildagsskule er ein heilt essensiell del av kampen mot dei aukande sosiale forskjellane vi ser i samfunnet idag. Lekser favorisera dei elevane som har kunnskapsrike og ressurssterke foreldre, som gir barna betre føresetnad for å ta opp all grunnleggjande kunnskap dei behøver gjennom

sin skulegang. I ein kvardag der 65% ikkje har teke høgare utdanning etter vidaregåande opplæring vil der være holrom i den kunnskapen foreldre har opp i mot den grunnleggjande kompetansen eleven må vise i alle faga i skulen. For at elevar skal ha same utbytte av læringa er det viktig at ein og følgjer opp elevar som hengjer bak i skulen. Heildagsskule vil kunne gje lærerane eit betre overblikk over elevane sin situasjon, vil føre til at alle elevane kan følgjast opp godt og at elevane ikkje fell lenger bak grunna sin familiesituasjon og hjelpa foreldre og føresette kan gje elevane. I tillegg vil heildagsskulen gje elevane mogelegheit til å arbeide sjølvstendig med oppgåveløysing og lære seg kva eigne studieteknikkar som fungerer for kvar enkelt elev. I kampen mot sosiale forskjellar ser vi i Møre og Romsdal Arbeidarparti på det som viktig at vi innfører heildagsskule for at alle barn og unge skal ha same mogelegheit til å kunne lykkast seinare i livet uansett sin føresetnad.

Innstilling: Oversendes kommunepartiene, utdannings- og forskningskomitéen og kunnskapsministeren.

28. Forslagsstiller: AUF I MØRE OG ROMSDAL

Forslag: Møre og Romsdal Arbeiderparti vil:

- Øke borteboer- og reisestipend, samt senke grensen for inntektsavhengig stipend
- Øke studiestøtta til 1,5 G
- Opprette flere offentlige hybler og elevboliger som er tilpassa elever som må flytte hjemmefra for å gå på VGS. Krav om universell utforming skal være ivaretatt.
- At vertskommuner skal gi bo-garanti for borteboere på VGS.
- Definere studentboliger som en egen arealform i plan- og bygningsloven, og at kun slike boliger kan kalles studentboliger i reguleringsplanarbeid.
- At alle kommuner skal ha et alternativt boforhold til studentene som står uten bolig til studiestart helt frem til studentene finner bolig.

Begrunnelse: I Hurdalsplattformen står det at vi skal "Gjennomgå stipendordningane i vidaregåande opplæring og som del av gjennomgangen vurdere behovet for styrking av utstyrsstipend og borteboerstipend". Om studiestøtten står det "Gjennomgå studiefinansieringa med mål om å leggje betre til rette for både heiltids, og deltidsstudentar, og sikre at reisestipend varetar lik rett til utdanning over heile landet." Det er et sosialdemokratisk prinsipp at alle skal ha lik rett og mulighet til utdanning. Dagens stipendordninger er viktige virkemiddel for å sikre at alle uansett bakgrunn kan få seg utdanning og de mulighetene i livet det medfører seg. Likevel så ser vi at vidaregåande elever ikke får fullført utdanningene sine fordi at utstyrsstipend og borteboerstipend ikke dekker nok av utgifter til at man kan komme seg gjennom utdanningen. Og man ser at et flertall av studenter er nødt til å jobbe så mye ved siden av utdanningen at det går utover resultatene.

Innstilling: Oversendes kommunepartiene, utdannings- og forskningskomitéen, finanskomitéen og kunnskapsministeren.

29. Forslagsstiller: AUF I MØRE OG ROMSDAL

Forslag: Møre og Romsdal Arbeidarparti vil derfor:

- Utvikle eit ungdomskort med månadspris på 200 kr.
- Skape betre tilrettelegging av kollektivtilbod.
- Senke billettprisar på kollektiv transport.
- Omprioritere investeringa som går til transport.
- Auke avgangstider på ruter utanfor byområde.

Begrunnelse: I følgje SSB.no, har prisen på bussbillettar, i løpet av dei siste 10 åra, stege 3 gongar meir, enn prisen på bensin. Men vi diskuterer sjeldan prisauken som har vore på kollektiv transport i løpet av dei siste åra. Det er viktig at kollektivtransporten er godt tilgjengeleg og billig for at så mange som mogleg skal kunne bruke den. Derfor må vi kjempe for eit betre, billigare og eit meir innovativt kollektivtransport system i Møre og Romsdal. Arbeidarpartiet meiner at å omprioritere investeringa på transportsida, er den rette vegen for at Norge skal få eit tilfredsstillande kollektivtilbod. Kollektiv transport er for mange ein viktig del av kvardagen. Om lag 64 884 er pendlarar i Møre og Romsdal. Lengre reiseveg gjer mange avhengig av kollektiv transport. For dei er det viktig at dei har eit godt kollektiv transporttilbod, som gjer at dei lett kan reise til og frå arbeidsplass og skule, utan å måtte bekymre seg for billettpris og avgangstider. I dag er det fleire som vel å bruke sin eigen bil som framkomstmiddel, fordi det både er raskare, billigare og meir komfortabelt. Det bør ikkje være billigare å køyre eigen bil enn å reise kollektivt. Spesielt ikkje dersom vi skal lykkast med å redusere forureinande utslepp i dei framtidige åra. Det må være billigare å velje grønt framfor fossilt. Derfor må vi blant anna senke billettprisane og auke eller forbetre avgangstider, for å gjere det enklare og billigare å ta i bruk kollektiv transport.

Innstilling: Oversendes fylkestingsgruppa.

30. Forslagsstiller: AUF I MØRE OG ROMSDAL

Forslag: Møre og Romsdal Arbeiderparti vil:

- Gi en milliard til bevaring av norsk naturmangfold over statsbudsjettet.
- Styrke kartleggingen av norsk natur og ferdigstille et økologisk grunnkart innen 2025. Øke målet om restaurering av ødelagt norsk natur til 20 % innen 2025.
- Regjeringen innen 2023 bør innføre et helhetlig naturbudsjett og -regnskap.

Begrunnelse: Menneskelig innblanding har ført til irreversible endringer i naturen, forurensning, overhøsting og inngrep i uberørt natur fører til ødeleggelse av økosystemer og utryddelse av omtrent 17 500 av arter hvert år. Denne utviklingen har aldri skjedd raskere, dermed må også midlene for å bevare naturmangfoldet være sterkere enn noen gang før. Naturen trenger en krisepakke. Derfor må det bevilges en milliard i statsbudsjettet til bevaring av norsk naturmangfold. Naturkartleggingen må styrkes. Innen 2025 bør et økologisk grunnkart som vil gi viktig kunnskapsgrunnlag for arealforvaltning ferdigstilles. Målet om restaurering av ødelagt norsk natur bør også økes til 20% innen samme årstall. En av årsakene til at det er vanskelig å stanse tapet av natur, er nettopp at ingen har god nok

oversikt. En ansvarsfordeling mellom kommuner, fylker og stat gjør at mange små inngrep samlet sett blir store. For at vi skal kunne forvalte naturen vår på en bærekraftig måte, trengs det nye verktøy. På lik linje som vi trenger et klimabudsjett for å vite hvordan valgene vi tar påvirker klimaet, trenger vi å vite tilstanden til naturen rundt oss. Hvis vi utvikler gode metoder for hvordan fører et naturregnskap, hvor ulike naturtyper vektas i tråd med deres naturverdi, kan vi også vekte natur i alle politiske beslutninger i fremtiden. Arbeiderpartiet mener derfor at regjeringen innen 2023 bør innføre et helhetlig naturbudsjett og -regnskap.

Innstilling: Oversendes finanskomitéen, energi- og miljøkomitéen samt klima- og miljøvernministeren.

31. Forslagsstiller: AUF I MØRE OG ROMSDAL

Forslag: Møre og Romsdal Arbeiderparti vil:

- Stanse alle nye utbygginger
 - Ikke utlyse nye konsesjonsrunder eller TFO-runder
 - Ikke utvide eksisterende letelisenser
- Endre oljeskatteordningen så statens klimarisiko reduseres
 - Innføre en omstillingsavgift på produksjonen av olje og gass.
- Sørge for at hensynet til natur, klima og statens klimarisiko ivaretas
 - Utvide naturmangfoldsloven til 200 nautiske mil slik at den gjelder for alle nye utbygginger.
- Sørge for en grønn og rettferdig omstilling av Norge
 - Opprette et nasjonalt råd for rettferdig omstilling der arbeidslivets parter, forskningsinstitusjoner der miljøorganisasjoner har en sentral rolle.

Begrunnelse: Ifølge det internasjonale energibyrået og FNs klimapanel må i praksis all leting og utbygging stanses for at vi skal kunne opprettholde 1,5-gradersmålet. Dette er fordi det i dag finnes nok eksisterende reserver til å overgå verdens klimabudsjett. En Arbeiderpartiledet regjering må derfor legge frem en petroleumspolitik for 2020-tallet, hvor man ønsker å redusere finansiell klimarisiko, samtidig som man sikrer verdiskapning, utslippskutt og utvikling av nye næringer. Forskning peker på at levetiden til norsk sokkel er 16 år og Rystad Energys basis- scenario forventer ikke at uoppdagede reserver vil utgjøre en vesentlig del av norsk olje og gassproduksjon før etter 2040, samtidig forventes fossilprisene å falle kraftig dersom verden lykkes med klimapolitikken. Vi har funnet nok olje og gass å ha produksjon av petroleum frem til verden skal være i netto nullutslipp i 2050. Dermed bør dagene for leteordninger på norsk sokkel være over. Samtidig som oljeeventyret i Norge er i sluttfasen, må vi skape de nye fornybare industriarbeidsplassene for fremtiden. Dersom fornybar industri skal bli konkurransedyktig trengs kompetanse og kapital. Med de riktige grepene kan vi bygge morgendagens industri på skuldrene til dagens olje og gassnæring. Folk skal føle trygghet og rettferdighet i omstillingen: Trygghet for arbeid, klima, natur og økonomi.

Innstilling: Forslaget avvises.

32. Forslagsstiller: AUF I MØRE OG ROMSDAL

- Forslag:** Arbeiderpartiet vil:
- Hindre at barn blir straffet for sine foreldres synder. Barns beste skal gis avgjørende vekt i vurderingen av barnets rett til opphold. Arbeiderpartiet vil vurdere alternative sanksjonsmuligheter i tilfeller der det foreligger uriktige opplysninger fra foreldre, og samtidig et fastlagt beskyttelsesbehov.
 - Innføre foreldelsesfrist for tilbakekall av statsborgerskap.
- Begrunnelse:** De siste årene har vi sett en rekke eksempler på arvesynd i norsk asylpolitikk. Barn og barnebarn blir straffet for feil gjort av deres foreldre og besteforeldre, og generasjoner blir utvist etter å ha bodd i Norge i flere tiår. Vi har sett at 18-år gamle Mustafa Hasan, bioingeniøren Mahad Abib Mahamud, småbarnsmoren Mahsa Aghabararian, Abassi-søsknene og jesidiske Amat Nasser Atman og hennes tre barn, som symboliserer kun toppen av isfjellet. Arbeiderpartiet skal ikke gå inn i enkeltsaker, men vi kan justere systemet for å gjøre det mer rettferdig. Foreldelsesfrister er vanlig i norsk rett. Det er eksempelvis foreldelsesfrister for straffansvar, også for alvorlige straffbare handlinger. Et bærende hensyn er innrettelseshensynet: At man ikke for alltid skal bli hjemsoekt av tidligere feilsteg. Det samme hensynet tilsier at det åpenbart må innføres en frist for når tilbakekallssaker kan opprettes. På et tidspunkt må det settes strek. Dette må også gjelde for tilbakekall av statsborgerskap. I 2018 fikk Arbeiderpartiet flertall på Stortinget for at regjeringen skulle vurdere alternative sanksjonsmuligheter av barn enn utvisning i tilfeller der det foreligger uriktige opplysninger fra foreldre, men det ble ikke fulgt opp. Det finnes ingen områder i lovgivningen der barn blir straffet for feil gjort av noen andre enn dem selv, bortsett fra i asylpolitikken. Arbeiderpartiet har gjentakende ganger vedtatt at barns beste skal tas større hensyn til i asyl- og flyktningpolitikken.
- Innstilling:** Se forslag 48.

33. Forslagsstiller: AUF I MØRE OG ROMSDAL

- Forslag:** Arbeiderpartiet vil:
- At ureturnerbare flyktninger skal gis midlertidig arbeidstillatelse under opphold i Norge.
 - At ureturnerbare flyktninger skal ha tilgang på helsehjelp
 - At ureturnerbare flytninger skal sikres god levekår, og at interneringsleiren på Trandum avvikles
- Begrunnelse:** Ureturnerbare flyktninger er personer som av ulike årsaker ikke kan returneres med tvang til opprinnelsesland av norske myndigheter. Både nasjonalt og internasjonalt kjennetegnes tilværelsen til papirløse flyktninger av ensomhet, frykt, maktesløshet, risiko for vold, slavelignende arbeidsforhold, utilfredsstillende levekår og mangel på psykisk og sosial støtte. De samtidige begrensningene i helse- og sosialhjelp gjør livsbetingelsene til papirløse flyktninger svært vanskelig. De har svært begrensede rettigheter i Norge. De kan ikke ta på seg lønnet arbeid, ta utdanning eller motta helsehjelp, med unntak av akutt helsehjelp. Det er paradoksalt at ureturnerbare nektes arbeid samtidig som de må betale tusenvis av kroner for helsehjelp.

Sverige har i senere tid gitt ureturnerbare flyktninger en rekke rettigheter, som har ført til bedre livskvalitet for den enkelte. Det har heller ikke ført til flere ureturnerbare flyktninger, som er hovedargumentet mot å gi denne gruppen menneskerettigheter.

- Innstilling:** Møre og Romsdal Arbeiderparti vil:
- At reelt ureturnerbare flyktninger skal gis arbeidstillatelse under opphold i Norge.
 - At ureturnerbare flyktninger skal ha tilgang på nødvendig helsehjelp
 - At reelt ureturnerbare flytninger skal sikres gode levekår.

34. Forslagsstiller: AUF I MØRE OG ROMSDAL

- Forslag:** Flyktningkrisen er en global krise og aldri før har det vært flere mennesker på flukt enn i 2022. Nærmere 83 millioner mennesker, halvparten av dem barn, er på flukt på grunn av krig, konflikt og klimaendringer. Derfor vil Møre og Romsdal Arbeiderparti:
- Øke antallet kvoteflyktninger til 5.000 årlig, i henhold til FNs høykommissær for flyktnings anmodning.

- Begrunnelse:** Alle land i verden må bidra etter evne for å løse krisen vi står overfor. Likevel er ansvaret i dag skjevfordelt, ved at over 50 millioner er på flukt internt i eget hjemland. Det er i dag et altfor stort press på de landene som opplever den største tilstrømningen av mennesker på flukt. Dette er som oftest sårbare land med svake stater og institusjoner. Flere av nabolandene er i dag på randen av kollaps. At Norge bidrar til å ta mot flere kvoteflyktninger vil også lette trykket på de landene som i dag bærer det største ansvaret. Den sosialdemokratiske asyl- og flyktningpolitikken til Arbeiderpartiet skal være human, solidarisk og rettferdig. I Hurdalplattformen har vi blitt enige om å prioritere å ta imot kvoteflyktninger gjennom FNs høykommissær for flyktninger og at antallet skal ses i sammenheng med nivået på asylankomster. Høykommissæren har beregnet at 1,5 millioner flyktninger vil trenge kvoteflyktningsplass i 2022. Antallet asylsøkere som kommer til Norge nå utgjør mindre enn ti prosent av det som var vanlig for få år siden. Også før flyktningkrisen i 2015. Norge har derfor kapasitet til å bidra mer, og mange norske kommuner, med Arbeiderpartiet i front, står klare til å ta imot flere flyktninger. Siden 2017 har FNs høykommissær for flyktninger anmodet Norge til å ta mot 5000 kvoteflyktninger. Slik situasjonen har vært de siste årene med lave asylankomster på grunn av politiske vedtak i Norge og Europa, er det på tide å innfri høykommissærens anmodning.

- Innstilling:** Flyktningkrisen og krigen i Ukraina gjør at Norge må ta ansvar for mennesker på flukt. Møre og Romsdal Arbeiderparti mener derfor at Norge må være villig til å ta imot både kvoteflyktninger og folk som er fordrevet på grunn av krigen i Ukraina.

35. Forslagsstiller: AUF I MØRE OG ROMSDAL

- Forslag:** Møre og Romsdal Arbeiderparti vil:
- Norge må gjøre det mulig for ikke-binære nordmenn å ha kjønnsnøytralt pass

- Norge må ta kampen internasjonalt for et globalt regelverk hvor folk kan identifiseres som ikke-binær, for eksempel gjennom å markere "X" i kjønnsboksen i passet.

Begrunnelse: I 2021 fikk USA utstedt sitt første kjønnsnøytrale pass. Dokumentet har en "X" i kjønnsboksen, som signaliserer at pass-eieren ikke identifiserer seg som verken mann eller kvinne. Den ble utstedt til Dana Zzyym, en 66 år gammel intersex-aktivist, som saksøkte det amerikanske utenriksdepartementet for saken i 2015. Zzyym, som identifiserer seg som ikke-binær, ble tidligere nektet pass etter å ha unnlatt å merke mann eller kvinne i en søknad. Den amerikanske marineveteranen sa at det var "et spennende øyeblikk for meg" etter å ha fått det nye passet. "Jeg får gå steder og si 'ja, dette er den jeg er'." Før hen fikk det nye passet, sa Zzyym "det føltes som om jeg var i fengsel". Arbeiderpartiet skal alltid støtte kampen for at mennesker skal være dem de er. Du skal ikke nektes status som menneske bare fordi du identifiserer deg utenfor normene av mann og kvinne. Norge må først og fremst gjøre det mulig for ikke-binære nordmenn å ha kjønnsnøytralt pass. Noen partier argumenterer for at et kjønnsnøytralt norsk pass vil være ugyltig internasjonalt, derfor bør Norge i tiden fremover ta kampen for et felles internasjonalt regelverk hvor folk kan identifiseres etter sin ønskelige kjønnsidentitet.

Innstilling: Oversendes familie og kulturkomite, og kultur- likestillingsministeren.

36. Forslagsstiller: **AUF I MØRE OG ROMSDAL**

Forslag: Møre og Romsdal Arbeiderparti skal jobbe for at det skal være et tilbud med bind og tamponger på alle skoletoalett på Møre og Romsdal sine videregående skoler.

Begrunnelse: Det er negativt at man må ta med noe som er nødvendig hjemmefra, istaden for at det blir tilbudt på skolen. Om du får mens mens du er på skolen eller du har glemt å ta med bind eller tamponger hjemmefra må du ta turen til helsesøster som enten ikke er der eller er på andre siden av skolen, eller gå i kantina og kjøpe noe du heller ikke alltid har muligheten til. Derfor bør det vere lett tilgjengelige sanitærprodukt på skoletoalettene i Møre og Romsdal.

Innstilling: Oversendes fylkestingsgruppa.

37. Forslagsstiller: **AUF I MØRE OG ROMSDAL**

Forslag: Møre og Romsdal Arbeiderpartiet vil:

- Gjennomføre en rusreform der ansvaret for samfunnets reaksjoner for bruk og besittelse av narkotika flyttes fra justissektoren og straff til helsetjenesten med hjelp og behandling.
- At bevilgningene til kommunenes forebyggende arbeid økes. Kompetansen i kommunene må også økes, slik at vi sikrer at den forebyggende innsatsen er effektiv og kunnskapsbasert.

- Innføre helse- og overdoseteam i norske kommuner
- Utvide distribusjonen av Nalokson for rusavhengige
- Gjennomføre en nasjonal kartlegging av rusavhengiges helse og boforhold
- Øke satsingen på tiltak for å øke inkludering og sosial deltagelse for ungdom med rusproblemer.

Begrunnelse: Rusavhengighet er et helseproblem, og må behandles som det. Ruspolitikken må sette den enkeltes rett til et verdig helsetilbud i sentrum. Ingen bør straffes for å være syk, og ruspolitikken bør legges opp slik at alle som bruker ulovlige rusmidler, reelt sett har samme tilgang til offentlige helsetjenester og velferdstilbud som andre, slik som legemiddelet Nalokson. Levealderen for personer med rusavhengighet anslås å være 20 år kortere for menn og 15 år kortere for kvinner. For 6 av 10 skyldes dødeligheten somatisk sykdom. Rusavhengighet må anerkjennes som et helseproblem og ses i sammenheng med pasientens fysiske og psykiske helse, og behandles deretter. Dersom vi skal lykkes i å gi personer med rusproblemer best mulig helsehjelp, er det essensielt at kommunene og primærhelsetjenesten har de nødvendige midler. Derfor skal Arbeiderpartiet øke midlene til kommunenes rusforebyggende arbeid og rusmestringsenheter. Videre finnes det svært lite kunnskap om omfanget av rusavhengighet og rusavhengiges psykiske helse, blandingsmisbruk, boforhold og levekår. Derfor ønsker Arbeiderpartiet en nasjonal kartlegging av rusavhengiges helse og boforhold og øke satsingen på sosial deltagelse for unge.

Innstilling: Forslaget avvises.

38. Forslagsstiller: AUF I MØRE OG ROMSDAL

Forslag: Møre og Romsdal Arbeiderparti vil:

- Innføre en ungdomsgaranti opp til 35 år som sikrer unge tilbud om jobb, utdanning eller kompetansegivende opplæring.
- Sørge for at elever som står i fare for å falle ut kan kombinere utdanning med andre tilbud samtidig som hjelper dem med å fullføre
- Fjerne kommunenes mulighet til å nedjustere satsen i formuesskatten
- Øke frikortgrensen til 1G.
- Innføre økt formueskatt på formuer over 50 millioner
- Norge skal arbeide for en felles selskapsskatt i Europa på et vesentlig høyere nivå
- At digitale tjenester skal skattlegges i landet tjenesten leveres, ikke i opphavslandet til selskapet som leverer tjenesten.

Begrunnelse: Under Høyreregjeringa sto vi under en ulikhetskrise som rokker grunnmuren til hele den norske tillitsmodellen, nå trenger vi en velferdsstat med muskler. Da må vi se på hvordan vi får folk i arbeid, og hvordan vi får en skattepolitikk som skaper inntekter og får ned ulikheten. Arbeiderpartiet kan ikke akseptere at flere og flere barn vokser opp i fattigdom, samtidig som rikdom samles på stadig færre hender. Samtidig peker ledende økonomer på hvordan samfunn med lave forskjeller har

høyere verdiskapning. Små forskjeller er med andre ord bra for folk, og for økonomien.

I dag er Norge i en situasjon der alt for mange står utenfor det arbeidende fellesskapet. Det er graverende for både fellesskapet og den enkelte. Når hundre tusen unge under 30 år står utenfor utdanning og arbeid, og antallet unge uføre har over doblet seg de siste 8 årene, trenger vi et krafttak for å få de unge tilbake i arbeid. Et velfungerende skatte- og velferdssystem er vitalt for dette.

For å nå målet om et godt sosialdemokratisk samfunn, må dagens skattesystem tilpasses. En modernisering av skattesystemet som treffer dagens behov og tilstand, vil bidra til å danne finansieringsgrunnlag for de neste store velferdsreformene i Norge. Samtidig må vi sørge for at skattlegging bidrar til økonomisk vekst, arbeidsplasser og en rettferdig, grønn omstilling.

Innstilling: Oversendes finanskomiteen, utdannings- og forskingskomiteén, arbeids- og sosialkomiteen, kunnskapsministeren, samt arbeids- og inkluderingsministeren.

39. Forslagsstiller: HERØY ARBEIDERPARTI

Forslag: Møre og Romsdal Arbeiderparti ber Regjeringa og våre representanter på Stortinget sette et indeksregulert tak på strømprisen og tilhørende avgifter som norske strømkunder betaler for elektrisk strøm. Det må videre etableres en utvidet subsidieordning for investering i energibesparende tiltak og energiproduiserende tiltak til private hus, industribygg og offentlige bygg.

Begrunnelse: Prisen for elektrisk strøm som norske kunder betaler har blitt en uforholdsmessig stor og uforutsigbar ekstrabelastning på økonomien til den enkelte. Dette er en trend som har utviklet seg spesielt etter at de store overføringskablene til kontinentet og England har blitt lagt, og har medført at prisen på strøm i Norge (og spesielt Sør-Norge) har variert voldsomt og gjennomsnittlig økt kraftig. Utenlandskablene ble sagt skulle virke i begge retninger, og også komme norske forbrukere til gode, men slik det har fungert og etter alle markedsanalyser vil fungere de neste åra er i hovedsak eksport av kraft. Noe som vil medføre at norske kunder vil måtte forholde seg til andre markeder sine strømpriser. Dette er veldig uheldig og urettferdig overfor norske forbrukere, i og med at norsk natur, fallretter og vannkraftutbygginger tilhører det norske folk. I tillegg må det gjennomføres effektivisering og videre utbygging av vannkraftanlegg og linjenettet i Norge, samt betydelig tiltaksstøtte til norske forbrukere for å effektivisere og redusere strømforbruket.

Innstilling: Se forslag 77.

40. Forslagsstiller: HERØY ARBEIDERPARTI

Forslag: Møre og Romsdal Arbeiderparti ber Regjeringen, Næringsminister, Havminister, Mørebenken og Arbeiderpartiets stortingsgruppe arbeide for å gi like rammebetingelser for Norske skipsverft, som de Spanske som de

konkurrerer med. Dette ved å innføre en «Norsk Tax Lease» som et motstykke til «Spansk Tax Lease».

Begrunnelse: Det har over en periode blitt ferre og ferre nybygg ved Norske verft, og resultatene på de kontraktene som signeres er ofte dårlige og mange fatale. Visst det ikke tas aktive grep vil vi miste store deler av den maritime klynge til utlandet, det er her snakk om tusenvis av arbeidsplasser. Dette er arbeidsplasser ved verftene og den store underskogen av leverandører. For ikke å snakke om alt dette betyr for NTNU, Sintef og universitetene for øvrig. Det sier seg selv at dette vil bety veldig mye for Norsk Industri og økonomi. En håper derfor at dette settes i verk som et motstykke til "Spansk Tax Lease". Tiltaket haster. En må komme gjennom perioden som populært kalles det grønne skiftet, Norsk industri og akademia bør helst være i førerretet. Det foreligger en "Spansk Tax Lease" som gir rederiene en rabatt på 15-20% ved Spanske verft i forhold til hva Spanske verftene kunne tilby uten denne ordningen. Dette er en ordning som er godkjent av EU, og da må en forvente at også Norge skal kunne gjøre seg nytte av det samme.

Forklaring på «Spansk Tax Lease»:

STL(Spansk Tax Lease)-systemet er basert på en kompleks ordning. For hver skipskontrakt involverer STL-systemet, et rederi, et verft, en bank, et leasingselskap og en Economic Interest Grouping (EIG) bestående av investorer som kjøper aksjer i EIG. EIG tar en leieavtale på skipet fra et leasingselskap så snart byggingen begynner. Deretter leier det skipet til rederiet under et bareboat-charter. EIG er forpliktet til å kjøpe fartøyet på slutten av leasingkontrakten mens rederiet forpliktet seg til å kjøpe den på slutten av bareboat-charteret. Denne komplekse ordningen genererer skattefordeler for investorer i EIG som overfører en del av disse fordelene til rederiet i form av rabatt på prisen på fartøyet som ble avtalt av verftet.

Innstilling: Møre og Romsdal Arbeiderparti krever at regjeringen raskt gjennomfører tiltak for å styrke verftsnaeringa i Norge. Aktuelle tiltak er bedre finansieringsordninger, tilskudd for ombygging av skip til null- og lavutslippsløsninger, kondemneringsordninger, støtte til teknologiutvikling, og tax lease-ordninger. Møre og Romsdal Arbeiderparti er sterkt kritisk til at Høyre og Frp førte en politikk som gjorde at offentlig finansierte skip i stor grad ble bygget i utlandet, og krever at regjeringa forserer innstramminger slik at hovedregelen blir at offentlig finansierte skip skal bygges i Norge.

41. Forslagsstiller: HERØY ARBEIDERPARTI

Forslag: Fordeling av fiskekvotar

Møre og Romsdal Arbeidarparti ber Regjeringa og våre representantar på Stortinget sørge for at dagens kvoteordning vert vidareført utan endringar.

Begrunnelse: I 2001 vedtok landsmøtet i Norges Fiskarlag eit kompromiss om fordeling av fiskekvotar mellom ulike flåtegrupper. Så langt har eit skiftande fleirtal på Stortinget følgd forslaget frå Norges Fiskarlag. Det fortentar dei ros for.

I ei næring med svært mange usikre faktorar, er politisk stabilitet veldig viktig. Både fordi næringa skal kunne vidareutvikle seg, men ikkje minst fordi næringa skal klare det grønne skiftet.

Arbeiderpartiet har vore garantist for at kvotefordelinga skal ligge fast. Vi må ikkje gløyme at dei som har sitt levebrød om bord i havfiskeflåten også kjem frå små lokalsamfunn langs kysten. Denne flåten leverer store mengder fisk til produksjon i Norge, sjølv om mange prøvar å byggje opp ei myte om at kvitfisk frå havfiskeflåten går rett ut i markanden. Det er berre ikkje sant – store mengder vert produsert til saltfisk og klippfisk i Norge. Når det gjeld sild og makrell vert i all hovudsak all fisk teken i mot og produsert i Norge.

Innstilling: Møre og Romsdal Arbeiderparti krever at kvotepolitikken i fiskeri videreføres i tråd med forliket i Norges fiskarlag fra årtusensskiftet. Regjeringa må bestrebe seg på å skape et bredt stortingsforlik når ny kvotemelding skal behandles for å sikre langsiktig forutsigbarhet i fiskeripolitikken.

42. Forslagsstiller: ØRSTA ARBEIDERPARTI

Forslag: **Helsesjukepleiar/ miljøterapeut på vidaregåande skular kvar dag**
Møre og Romsdal Arbeiderparti vil:
Arbeide for å sikre eit lavterskeltilbod for psykisk helsehjelp for unge på alle vidaregåande skular i fylket, og at helsesøster/miljøterapeut er tilgjengeleg kvar dag.

Begrunnelse: I dag er det psykiske helsetilbodet i skulane i fylket for dårleg. Elevane treng ofte nokon å snakke med om alt frå prevensjon til psykisk helse. Helsesjukepleiarane/ miljøterapeutane i kommunen har ikkje nok tid til kvar enkelt. Elevar opplever at dei ikkje alltid er tilgjengelege på dei tidspunkta som er opplyst at dei skal vere på skulen. Vi må sikre at elevane får eit påliteleg lågterskeltilbod med helsesjukepleiarar/miljøterapeutar kvar dag. Etter den store påkjenninga covid-19 pandemien har vore på unge si psykisk helse, så er det viktigare enn nokon gong at dei har tilgang på profesjonelle å snakke med når det trengst. Ungdomane kan støtte seg på helsesjukepleiarar/miljøterapeutar når ting i kvardagen er vanskeleg. Det kan vere alt frå psykiske utfordringar, skilte foreldre, drama med vennar, seksuelt misbruk, osv. Dei er en ressurs som er enkel å få tak i uten å måtte gå igjennom foreldre for å få time hos fastlege eller psykolog. Dette er spesielt viktig for at unge vaksne skal ha det best både i heimen, og på skulen.

Innstilling: Oversendes fylkestingsgruppa.

43. Forslagsstiller: ØRSTA ARBEIDERPARTI

Forslag: Arbeidarpartiet tek HMS og tryggleik for alle som utfører service og tenester for kommunane på alvor.

Begrunnelse: Arbeidarpartiet legg til grunn at Kollektivselskapet Fram i alle sine framtidige bussanbod innfører krav etter ECE-R29 eller betre. Og at betre dokumentert sjåførsikkerheit gir større sjanse for å vinne anbudet.

I Noreg har vi i dei siste åra hatt fleire dødsfall og alvorlege skader på bussjåførar. Busselskapa følgjer norske lover og retningslinjer i forhold til sikkerheit, men krava har ikkje hengt med i utviklinga. Vernet for sjåføren består av store vindauge og glasfiber. Dei fleste bilmodellar må i dag forhalda seg til krava i eit internasjonalt eller europeisk regelverk som gjeld kollisjonstryggleik. Dessverre gjeld ikkje dette for buss. I fronten på bussane er det rett og slett ikkje noko krav til vern av sjåføren. Dermed vil bussane sin front bli trykt inn og sjåføren sitt tilnærma ubeskytta ved ein frontkollisjon. Bussene som blir produsert og sett i trafikk i dag - og i åra som kjem - vil ha ei levetid på 10 år eller meir. Vi har inga tid å miste.

Innstilling: Møre og Romsdal Arbeidarparti tek HMS og tryggleik for alle som utfører service og tenester for kommunane på alvor. Alle tilsette har krav på ein trygg arbeidskvardag. Dette gjelder også yrkesrelatert kreft hos blant andre brannmenn og feiere. Lovverket må utformes slik at syke arbeidere unngår uhensiktsmessige dokumentasjonskrav for å få utløst yrkesskadeerstatning.

44. Forslagsstiller: SYKKYLVEN ARBEIDERPARTI

Forslag: Sykkylven Arbeiderparti meiner at det er mykje ubrukte ressursar i den sivile delen av verneplikta, som kan brukast i endå større grad i samfunnet. Norge treng i dag meir enn før fleire «varme hender» som ein meir aktiv bruk av sivilteneste kan avhjelpe.

Begrunnelse: Verneplikt er i utgangspunktet en plikt for alle i vårt samfunn, men det er mange som ikke kommer inn i forsvaret av forskjellige grunner. De skal blant annet være motivert og ved god helse. Det er nå ca 7500 personer som avtjener verneplikt (13% av et årskull), men de resterende ungdommene slipper dette av forskjellige grunner. Det vil si at 87% av ungdommene slipper verneplikt. Sykkylven Arbeiderparti ønsker å bruke disse ledige ressursene til å hjelpe eldre og andre som har et behov for hjelp i dagliglivet. Spesielt på grunn av eldrebølgen som kommer om noen år. Det kan være besøktjeneste, hjelp i hverdagen, snømåking osv. Mye av dette vil lette arbeide hos Sykepleiere og Helsefagarbeidere, som ofte ikke vil ha tid til det sosiale hos mange av de eldre og andre personer med behov for både hjelp og sosial kontakt. I stedet for rekruttskole, kan man ha kursing i «mennesker møter mennesker», førstehjelp, etikk osv. Videre bør den sivile verneplikten være tilsvarende lang, som den militære verneplikten. Det er selvfølgelig noen som ikke vil være interessert i å være med på det eller ikke evner det, men mange bør få mulighet til prøve. Avtjeningen av den sivile verneplikten må også gi dem poeng som vil telle ved opptak til studier når de er ferdig med tjenesten.

Innstilling: Møre og Romsdal Arbeiderparti meiner at det er mykje ubrukte ressursar i den sivile delen av verneplikta, som kan brukast i endå større grad i samfunnet. Eit døme kan vere å styrke helse- og omsorgsarbeidet i kommunane, sjølv sagt utan å fortrenge andre tilsette.

45. Forslagsstiller: SYKKYLVEN ARBEIDERPARTI

Forslag: Sykkylven Arbeidarparti meiner at staten må ta tilbake kontrollen over kraftmarknaden.

Begrunnelse: Sykkylven AP ser med stor uro på den kraftige auken i straumprisane i deler av landet. At Regjeringa har innført midlertidige ordningar med støtte til forbrukarane som har den største auken er positivt. Men vi (staten) må snarast ta tilbake kontrollen over kraftmarknaden slik at vi ikkje kjem i liknande situasjonar seinare. Om årsaka til dei høge prisane vi har hatt i vinter er skulda i: Lite vatten i magasina, utanlandskablar, gass prisar eller at Russland har stengt sine gass kraner til Europa er likegyldig for oss.

Det vi forventar er at den nedsette energikommisjonen tek denne saka på alvor og kjem med forslag som styrkar energiforbrukarane si stilling, og gjer prisen på energi forutsigbare over tid i heile landet.

Innstilling: Sjå forslag 77.

46. Forslagsstiller: SYKKYLVEN ARBEIDERPARTI

Forslag: Sykkylven Arbeidarparti meiner at ein må auke fribeløpet for uføretrygda frå 0.4G til 1G. Dette for å sikre at ein har representasjon i ulike verv av denne gruppa i samfunnet.

Begrunnelse: Pr. i dag er fribeløpet på 42599 kroner pr år. Om ein har fleire verv som honorererast, så vil dette beløpet etter kvart bli for lite. Det har jo også vært ei auke av honorarene sidan 2015 når reformen trådte i kraft. Hvis en har flere verv som honoreres, så vil dette beløpet etter hvert bli for lite.

Et argument som vil brukes imot økning av fribeløpet er at da kan de som vil tjene mere, arbeide i en liten stilling som for eksempel 10%, men hvilken arbeidsgiver vil ha personer ansatt i så små stillinger?

Videre så vil mange av de uføre, ha varierende formsykluser.

Det er en grunn til at personer blir uføre. Det vil være dager de ikke kan delta i et møte eller andre aktiviteter på grunn av helsen. Når en selv kan være med å sette agendaen, kan en bestemme når en har mulighet til å bidra i forskjellige verv.

Sykkylven Arbeidarparti mener at økningen av fribeløpet til 1G vil virke positivt til blant annet rekruttering av brukerrepresentanter fra uføregruppen, personer som har god erfaringskompetanse på egen sykdom, og som har mye å bidra med. Det er i dag ikke alltid like lett å finne kvalifiserte brukerrepresentanter.

Videre kan denne økningen bidra til at flere uføre vil ønske å bidra i samfunnet og føle seg samfunnsnyttig. Man kan ha verv i frivillige organisasjoner, borettslag, sitte i et kommunestyre, være meddommer eller brukerrepresentant.

Det skilles i dag ikke mellom arbeid og verv, og nettopp verv er gjerne det uføre kan bidra med. Men har en flere verv, så kan summen på 42599 kroner lett overstiges. 1G er i dag på 106399 kroner.

Innstilling: Møre og Romsdal Arbeiderparti er sterkt kritisk til at Høyre-regjeringa i 2021 foreslo å svekke fribeløpet for uføretrygdde. Tiltak for å stimulere til deltidsarbeid for uføretrygdde er svært positivt, men dette må

gjennomføres uten å svekke ordningen med fribeløp for inntekt ved siden av.

47. Forslagsstiller: SYKKYLVEN ARBEIDERPARTI

Forslag: Sykkylven Arbeiderparti krev at regjeringa snarast tar tak i den handlingsplanen for allmennlegetjenesta som Solbergregjeringa la fram i 2020. Og gjer der nødvendige tiltak, økonomisk og arbeidsmessig slik at det blir rekruttert fleire fastlegar.

Begrunnelse: Fastlegeordninga blei innført i 2001 og ga alle som er busett i ein norsk kommune rett til å ha ein fastlege. Det er kommunane som har ansvar for å tilsette nødvendig antal med fastlegar i kommunen, slik dei kan gi eit forsvarleg helsetilbod til innbyggjarane sine. Dei seinare åra har det vist seg at det har vorte vanskelegare å rekruttere og behalde fastlegar på grunn av stort arbeidspress mellom anna på grunn av for mange nye oppgåver. Fleire og fleire innbyggjare blir ståande utan fastlege, noko som set mange i ein svert vanskeleg og utrygg helsesituasjon. Fastlegane har fått tildelt mange fleire oppgåver. Pasientane blir sjukare og har høgare dødelegheit utan fastlege. Sykkylven Arbeiderparti krev at regjeringa snarast tar tak i den handlingsplanen for allmennlegetenesta som Solbergregjeringa la fram i 2020. Og gjer der nødvendige tiltak, økonomisk og arbeidsmessig slik at det blir rekruttert fleire fastlegar.

Innstilling: Møre og Romsdal Arbeiderparti er sterkt kritisk til at Høgreregjeringa ikkje gjorde nok for å unngå fastlegekrisa. No trengs raudgrøn handlekraft etter åtte år med blå passivitet. Regjeringa må raskt sette i verk tiltak for å betre situasjonen, mellom anna dei som står i handlingsplan for fastlegetenesta frå 2020. På kort sikt må ein mellom anna organisere arbeidet slik at fastlegane i størst mogleg grad kan prioritere eigne pasientar. Det er også viktig å auke kapasiteten på legeutdanninga.

48. Forslagsstiller: SYKKYLVEN ARBEIDERPARTI

Forslag: Sykkylven Arbeiderparti meiner at dei lengeverande asylbarna, dei såkalla «uønska i Norge», må få opphaldstillatelse.

Begrunnelse: Sykkylven Arbeiderparti ser på med stor uro at lengeværande barn av asylsøkere står i fare for å bli sendt ut av landet sjølv om dei er født og oppvokst i Norge. Dei i står i fare for å bli sendt ut av landet som dei er vekst opp i og har alt sitt nettverk til. Til eit «heimland» dei ikkje har noko kjennskap til. Dette er ei grusom handling mot desse som er like norske som oss og må være stor psykisk påkjenning for dei det gjeld. Dette er noko vi i Arbeiderpartiet ikkje kan sitte stille i båten og la fortsette å skje. Arbeiderpartiet må søke tverrpolitisk samarbeid for å endre reglane slik at desse har rett på å få bli i Norge sjølv om det er gitt feil/uriktige opplysningar av foreldre/føresette når det blei søkt asyl. Dei er like norske som meg og deg.

- Innstilling:** Møre og Romsdal Arbeiderpartiet vil:
- Hindre at barn blir straffet for sine foreldres handlinger. Barns beste skal gis avgjørende vekt i vurderingen av barnets rett til opphold. Arbeiderpartiet vil vurdere alternative sanksjonsmuligheter i tilfeller der det foreligger uriktige opplysninger fra foreldre, og samtidig et fastlagt beskyttelsesbehov.
 - Innføre foreldelsesfrist for tilbakekall av statsborgerskap.

49. Forslagsstiller: SYKKYLVEN ARBEIDERPARTI

Forslag: Sykkylven Arbeidarparti meiner at dei nasjonale smittevernberedskapsprodusentane er viktig for den nasjonale beredskapen. Skal desse overleve må nasjonale produsentar prioriterast i offentlege innkjøp. Om nødvendig må det gjerast ei lovendring for å få dette på plass. Eller at ein aktiv bruker handlingsrommet i EØS-avtalen på linje med Tysklands satsing på sjølvforsyning av smittvernutstyr.

Begrunnelse: Då Norge blei stengt ned i mars 2020 opplevde helsetenestene og landet elles ein akutt mangel på smittevernutstyr. Næringslivet snudde seg raskt rundt då regjeringa ønska norsk produksjon av smittevernutstyr. Det blei understreka kor viktig lokal produksjon er for å sikre langsiktig god beredskap. Dette blei følgt opp av Stortinget gjennom fire vedtak:

- Vedtak 889: Stortinget ber regjeringa gjennom dialog med potensielle norske produsentar sikre en nasjonal produksjon og beredskap for kritisk viktig smittevernutstyr.
- Vedtak 890: Stortinget ber regjeringa stille til rådighet investeringstilskot til norske produsentar av smittevernutstyr.
- Vedtak 891: Stortinget ber regjeringa sørge for at hensynet til nasjonal produksjon av beredskapsprodukt tilleggast større vekt i anbudsprosessar.
- Vedtak 892: Stortinget ber regjeringa etablere beredskapsavtaler med norske produksjonsmiljø for produksjon av smittevernutstyr.

I Helse- og omsorgsdepartementets budsjettproposisjon (Prp. 1 S (2020-2021)) rapporterer Solberg-regjeringa at alle vedtaka er følgt opp. Dette meiner Sykkylven Arbeidarparti er feil.

Det blei i 2020 gitt investeringstilskot frå staten og eittårige avtaler om beredskapsproduksjon. Det blei også gitt styringssignal om at offentlege anbudsprosessar skal vektlegge nasjonal produksjon.

Problemet er at avtalene som ble inngått er eittårige for 2020-2021. Praxis viser også at både kommunane og helseføretaka einsidig vektlegge pris, framfor nasjonal produksjon – stikk i strid med myndigheitenes signal. Beredskapen som blei bygt opp tidleg i pandemien er no trua.

Skal våre smittevernberedskapsprodusentane overleve vidare, må dei offentlege innkjøpsordningane ikkje einsidig vektlegge pris på innkjøp.

Innstilling: Møre og Romsdal Arbeidarparti meiner at dei nasjonale smittevernberedskapsprodusentane er viktig for den nasjonale beredskapen. Skal desse overleve må nasjonale produsentar prioriterast i offentlege innkjøp. Om nødvendig må det gjerast ei lovendring for å få dette på plass. Eller at ein aktiv bruker handlingsrommet i EØS-avtalen på linje med Tysklands satsing på sjølvforsyning av smittvernutstyr.

50. Forslagsstiller: SURNADAL ARBEIDERPARTI

Forslag: Tillitsreformen

NAV må ha bemanna kontor der det er mulig å få veiledning og bistand. Tilgjengeligheten og hjelpa må bedres ved at alle kommuner får NAV-kontor med en åpningstid som gjør dem tilgjengelig for publikum på alle hverdager.

Begrunnelse: En gjennomgang og reformering av NAV er nødvendig. NAV oppfattes av mange som et tungrodd og lite tillitsvekkende system. Folk som oppsøker NAV er ofte i en sårbar situasjon, eller det er eldre, uføre, arbeidsledige, sykemeldte m.m. Selv om man er frisk og ressurssterk, er det krevende, og av og til nesten umulig, å komme seg gjennom det som oppleves som veldig rigide regler, ett skjemavelde og en digitalisering som fører til at mange gir opp.

Innstilling: NAV må ha bemanna kontor der det er mulig å få veiledning og bistand. Tilgjengeligheten og hjelpa må bedres ved at alle kommuner får NAV-kontor med en åpningstid som gjør dem tilgjengelig for publikum på alle hverdager.

51. Forslagsstiller: SURNADAL ARBEIDERPARTI

Forslag: Lærlinger

Møre og Romsdal arbeiderparti skal jobbe for at andelen lærlinger i kommunal sektor skal bli minst en lærling pr tusen innbygger pr år i våre kommuner.

Begrunnelse: Først og fremst, Møre og Romsdal er i landstoppen når det gjelder å utdanne nye fagarbeidere og andelen som tar yrkesfag i fylket vårt er på over femti prosent. De fleste av disse får seg lære plass og fag/svennebrev. I kommunal sektor er bildet litt annerledes, her er det mange som ikke får seg lære plass ute i kommunene våre. Spesielt innenfor området Helsefag og Barne og ungdomsarbeiderfaget blir det skrikende behov for flere fagarbeidere i årene som kommer. Her har dessverre også kommunene i vårt fylke sovet litt i timen og mange som vil bli fagarbeidere får dessverre ikke tilbud om lære plass. KS sitt landsting har som målsetting at kommunene i Norge minst skal ha en lærling pr tusen innbygger pr år. Det bør også ses litt på støtteordninger i forbindelse med inntak av lærlinger der spesielt opplæring av veiledere må prioriteres.

Innstilling: Se forslag 10.

52. Forslagsstiller: SURNADAL ARBEIDERPARTI

Forslag: Dimensjonering av tilbudet i videregående skole

Møre og Romsdal Arbeiderparti vil at retningslinjene for dimensjonering av studietilbudet endres til å gjelde hele søkergrunnet.

Begrunnelse: Ved dimensjonering av tilbudet ved de forskjellige skolene er det kun søkere med ungdomsrett som danner grunnet. Søkere med voksenrett

teller ikke med. Dette gjør det vanskelig for søkere med voksenrett å få skoleplass, siden de med ungdomsrett blir tatt opp først. Voksengruppa kan også vanskeligere ta mot en skoleplass lengre unna hjemstedet. De kan ha familie som gjør lang reisevei eller hybtilværelse umulig. Voksne innvandrere kommer ofte til landet uten videregående opplæring, og de trenger dette for å være kvalifisert for norsk arbeidsliv. Svært mange i denne gruppa ønsker og trenger et fagbrev. Regjeringen har sagt at det skal satses på at voksne som ikke har videregående skole, skal få tilbud om dette. Det er derfor viktig at retningslinjene for dimensjonering av studietilbudet endres til å gjelde hele søkergrunnlaget.

Innstilling: Oversendes fylkestingsgruppa.

53. Forslagsstiller: SMØLA ARBEIDERPARTI

Forslag: Smøla Arbeiderparti ønsker at Møre og Romsdal Arbeiderparti skal være pådriver for at det viktige samferdselsprosjektet «Fergefritt Nordre Nordmøre» skal opp på fylkets prioriteringsliste. På denne måten legger vi til rette for at vi som bor ved kysten leverer i enda større grad i fremtiden.

Begrunnelse: Smøla Arbeiderparti er utålmodige etter å realisere prosjektet Fergefritt Nordre Nordmøre i regi av Nordre Nordmøre Bru- og tunnelselskap (NNBT). Selv om vi innser at realisering av prosjektet trolig ligger et stykke fram i tid, mener vi det er viktig å komme videre nå. Samferdselsprosjekter har det til felles at det kreves stor tålmodighet, og i denne saken må det jobbes for neste generasjons nordmøringer. Dette mener vi er helt nødvendig for å sikre at nordre Nordmøre skal henge med, og ta vår rettmessige del i framtidig verdiskaping og samfunnsutvikling. Havbrukskommunen Smøla er nå den største øykommunen i Norge uten fastlandsforbindelse. Vi ser helt klart at det er et stort utrednings- og politisk arbeid som må til for å kunne realisere prosjektet. Men her kan det ligge betydelige samfunnsgevinster, og legger vi til realisering av fergeforbindelsen Hitra-Aure, vil dette i sum medføre en stor endring i muligheter og reisemønster for regionen. Et døgnåpent reisetilbud vil åpne for en større bo- og arbeidsregion, og Kristiansund som regionsenter vil bli knyttet mye nærmere nabokommunene ut mot kysten nord for byen. Det kan gi muligheter for ytterligere vekst og samarbeid nordover innen viktige næringer knyttet til for eksempel havbruk og fiske. Det vil også gi bedre muligheter til at vi kan benytte alle de gode tilbudene som nå utvikles i Nordmørsbyen med Campus og opera- og kulturhus som gode eksempler på det. Dette gjelder også for Kvernberget flyplass. Ti tusen innbygger i Hitra og Frøya vil med realisering av talgsjøsambandet og ferge Aure Hitra komme nærmere Kvernberget enn de er Værnes. NNBT jobber med et forprosjekt for å avklare mulighetene for realisering av Talgsjøsambandet og fastlandsforbindelse til Smøla (Edøyfjorden) i et felles prosjekt.

Tallene som ble utarbeidet i 2018 viser at det da var et godt trafikkgrunnlag for å kunne realisere disse fergeavløsningsprosjektene som selvfinansierende. Her vet vi at veksten har fortsatt og med to-fergeløsningene som nå er på plass vil det ligge et enda bedre regnestykke til grunn.

Den daglige kampen om å beholde nivå på fergetilbudet vil være der fram til vi får på plass disse forbindelsene, og den må vi ta samtidig med at vi jobber for og har troa på at dette kan være mulig å realisere!

Det skapes enorme verdier på kysten i Norge, men for å utvikle en enda større verdiskaping må det legges til rette for det ved med politiske satsinger og vedtak. Næringsutvikling er, foruten naturgitte ressurser og fortrinn, avhengig av folk og levende lokalsamfunn.

Innstilling: Møre og Romsdal Arbeiderparti skal arbeide for å realisere det viktige samferdselsprosjektet «Fergefritt Nordre Nordmøre». Prosjektet er viktig for å realisere et felles bo- og arbeidsmarkedsområde i og mellom Nordmøre og Trøndelag.

54. Forslagsstiller: SMØLA ARBEIDERPARTI

Forslag: Smøla Arbeiderparti foreslår at redaksjonskomiteen på årsmøtet i Møre og Romsdal Arbeiderparti utarbeider en uttalelse som kan vedtas og sendes Stortingsgruppa og Regjeringen.

Begrunnelse: Vi har denne vinteren opplevd ekstreme utslag når det gjelder prisen på strøm. Dette rammer de fleste av oss i større eller mindre grad. For å avbøte de mest ekstreme utslagene av dette, har regjeringen kommet opp med en kompensasjonsordning som har vært til hjelp for ganske mange og det er bra. Vi mener imidlertid at det må gjøres noe med årsaken til at disse ekstreme utslagene i strømpriser oppstår.

Det å sette seg inn i mekanismene som styrer strømmarkedet synes å være rimelig komplisert. Det pekes på utenlandskabler, på gasspriser, på lite vann, lite vind og utfasing av kull og atomkraft som indirekte og direkte årsaker. Noe er populistiske analyser mens andre er mere reelle. Men det som er helt klart er at det bygges ut stadig mer ikke-regulerbar kraft. Samtidig bygges overføringsnett mellom landene ut. Dette medfører blant annet at oppmagasinerte reserver vi tidligere til dels har brukt som reserve i Norge, nå vil være en ressurs som deles over landegrenser. Dermed vil de ikke ha samme funksjon som før.

Det å sette seg inn i konsekvensene av et strømmarked ute av politisk kontroll er derimot *ikke* spesielt krevende.

Kort fortalt, når et marked skal regulere seg selv vil det gå mest utover de som i utgangspunktet er dårligst rustet til å tåle slike justeringer. Altså de som har minst fra før. Det tar seg ikke særlig pent ut at vi som parti ikke klarer å synliggjøre hva vi vil gjøre for å forhindre slike uheldige utslag av et marked som synes å være fullstendig ute av politisk kontroll.

Markedsmekanismer kan i mange tilfeller tjene oss godt, men det må også finnes mekanismer som kontrollerer disse på en fornuftig måte. Det må være mulig å ha mekanismer bygger på at vi er rike på naturressurser og at disse gir innbyggere og næringsliv en sikkerhetsbuffer mot slike ekstreme utslag vi har opplevd i vinter. Klare og forutsigbare rammebetingelser til kraftprodusentene vil kunne gi oss som nasjon en bedre sikkerhet.

Utslagene som vi nå har sett i vinter rammer som nevnt ikke bare vanlige forbrukere, men et bredt spekter av virksomheter som får vanskeligheter med høye strømpriser. Dette setter igjen mange arbeidsplasser i fare. Vi forventer at det fra stortingsgruppa til Arbeiderpartiet og fra Regjeringen kommuniseres ut at dette er en problemstilling som tas på alvor og at det vises til at det jobbes med tiltak for å rette opp i et strømmarked som er ute av kontroll.

Innstilling: Se forslag 77.

55. Forslagsstiller: ÅLESUND ARBEIDERPARTI

Forslag: Momsfritak ved salg av brukte klær

Møre og Romsdal Arbeiderparti mener at:

- Butikker som selger brukte klær, må få momsfritak. Det er bærekraftig, grønn politikk og vil bidra til et verdifullt og inkluderende arbeidsliv.
- Ordinære forretninger som ønsker å gi klær fra sitt overskuddslager til gjenbruksbutikker, må slippe å betale moms på disse varene. Det vil være et viktig bidrag til bærekraft i klesbransjen.
- En må fjerne kravet om å føre liste over gjenbruksartikler for salg, når varen har en verdi under kr 1000. Det vil fjerne unødige merarbeid, og gjøre det mer attraktivt å starte gjenbruksbutikker.
- Moms på reparasjonstjenester må fjernes. Vi må reparere, før vi kjøper nytt.

Begrunnelse: Vi ønsker å legge bedre til rette for butikker som baserer seg på salg av gjenbrukte varer. Det er bærekraftig, grønn politikk og vil bidra til verdifulle arbeidsplasser. Gjenbruk er en viktig trend i samfunnet, og vi ønsker å bidra til at denne trenden får utviklingsmuligheter. Sirkulær økonomi er viktig for at vi skal nå målene som er felt ned i Agenda 2030, som Norge har forpliktet seg til. Norsk økonomi er per i dag bare 2,4% sirkulær i ressursbruk og at vi hadde trengt 3,5 jordkloder om alle hadde levd som oss. Nederland er til sammenligning 24,5% sirkulære. Forskning viser at Norge har et potensiale til å bli 45,8% sirkulære, men da må det grep til. Butikker som selger brukte klær, gjenbruksbutikker, bør slippe å betale moms på disse varene. De har allerede vært momsbelagte, og samme vare skal vel ikke bli momsbelagt to ganger? Momsfritak gjelder allerede ved salg av brukte biler. Ordningen med momsfritak bør også gjelde for ordinære forretninger som ønsker å gi klær de ikke får solgt, til gjenbruksbutikker. Det vil bidra til en mer bærekraftig utvikling i klesbransjen. I dag er reglene slik at alle som driver bruktbutikker, må ha varene på ei detaljert liste i 2-3 uker, i tilfelle varene viser seg å være tyvgods. Dette er et stort merarbeid for de som driver gjenbruksbutikker. Vi foreslår derfor at det ikke skal være krav om å føre lister på varer til en verdi av under kr 1000.

Innstilling: Oversendes Stortingets fraksjoner for finans, næring og miljø.

56. Forslagsstiller: ÅLESUND ARBEIDERPARTI

Forslag: Flere unge ut i arbeid

Møre og Romsdal Arbeiderparti mener at:

Regjeringen må fortsette og styrke arbeidet med å få flere unge ut i jobb. Gjennom virkemidler som et tettere samarbeid med NAV, ved å styrke yrkesfagene og få på plass en nasjonal læreplassgaranti.

Begrunnelse: Arbeiderpartiet i regjering vil styrke NAV, gjennom å jobbe tett med dem for å få flere unge ut i jobb. Et viktig virkemiddel er også å styrke yrkesfagene. Utstyrsparken på de videregående skolene må styrkes og lærerne må få tilbud om å styrke sin kompetanse. En læreplassgaranti må på plass. Det er sosialdemokratisk politikk å ta ansvar!

Innstilling: Se forslag 10.

57. Forslagsstiller: ÅLESUND ARBEIDERPARTI

Forslag: Brannkonstabler og yrkesrelatert kreftsykdom

Møre og Romsdal Arbeiderparti mener at:

- Det må settes mer fokus på yrkesrelatert kreft hos brannfolk og feiere
- Vi støtter Foreningen Brannmenn mot kreft, som går inn for at brannfolk blir trodd helt til det motsatte er bevist i spørsmål om yrkesrelatert kreftsykdom.
- Lovverket i Norge må endres, slik at norske brannfolk oppnår de samme rettighetene som en har i USA og Canada.

Begrunnelse: Vi vil sette fokus på yrkesrelatert kreft hos brannfolk og feiere som er en del av brannvesenet. Brannkonstablene står i fremste rekke for å redde liv og verdier når det oppstår brann. Med fare for eget liv og helse, redder de andres liv og verdier hver eneste dag. Brannkonstabler får oftere kreft enn resten av befolkningen. Det er en økt hyppighet av enkelte kreftdiagnoser. Det til tross for at de har strenge helsekrav i yrket. Sånn sett burde de være friskere enn resten av befolkningen. Men de færreste kan bevise at sykdommen kan kobles til yrket. De siste årene har 91 brannfolk med kreft søkt om yrkesskadeerstatning fra Nav. Likevel viser tall NRK har hentet inn at 76 prosent av dem fikk avslag på søknaden sin om erstatning for yrkesskade. De fleste sakene som har blitt avslått gjelder prostatakreft. I følge foreningen Brannmenn mot kreft, er problemet at bevisbyrden i forhold til hvorfor kreftsykdommen har oppstått, ligger hos den enkelte brannmann eller -kvinne. Det er nesten umulig å dokumentere hvilke stoffer man har blitt eksponert for gjennom en lang karriere. Mange orker ikke den kampen. De får en ekstra byrde på skuldrene. Brannfolk blir utsatt for ulike kreftfremkallende kjemikalier i arbeidet. Mennesker tåler eksponering i ulik grad. I land som Canada, USA og Australia er lovverket utformet slik at brannfolk blir trodd helt til det motsatte er bevist, når det gjelder yrkesrelatert kreftsykdom. Tall NRK har innhentet, viser at 76 prosent av brannfolk som søkte om yrkesskadeerstatning fra NAV, fikk avslag på søknaden sin.

Innstilling: Se forslag 43.

58. Forslagsstiller: ÅLESUND ARBEIDERPARTI

Forslag: Sikre at ordningen om brillestøtte blir treffsikker

Møre og Romsdal Arbeiderparti mener at:

For å få ordningen mest mulig treffsikker for de barna det gjelder, må en samarbeide med organisasjoner som Blindeforbundet, for å sikre at ordningen blir mest mulig treffsikker.

Begrunnelse: Årsmøtet er glade for at Arbeiderpartiet i regjering har bestemt å gjeninnføre brillestøtte for barn. Denne støtten ble fjernet av Høyre i regjering.

Innstilling: Møre og Romsdal Arbeiderparti er glad for at Støreregjeringen har stoppet Høyre regjeringenes usosiale kuttene i brillestøtte. For å sikre en mest mulig treffsikker ordning, må en samarbeide med organisasjoner som Blindeforbundet for å sikre at ordningen blir mest mulig treffsikker.

59. Forslagsstiller: ÅLESUND ARBEIDERPARTI

Forslag: **Det offentlege må bidra i å trygge verdikjeder for hydrogen**
Møre og Romsdal Arbeidarparti meiner at:
Fylkeskommunane og staten må bidra i å trygge verdikjedene for hydrogen gjennom intensjonsavtalar og anbod.

Begrunnelse: Det er per i dag mykje fokus på hydrogen som null-utslepps energikjelde, mellom anna til langtransport og sjøfart. Det er fleire store næringsinitiativ både i Møre og Romsdal og elles i landet som satsar på produksjon av hydrogen. Dette er viktig for å sikre at verda når klimamåla som er sett ned i Parisavtalen.
For å realisere desse næringsinitiativa er dei avhengige av ein marknad å selje til. Det vert investert private beløp i milliardklassen, men ein treng støtte på behovssida. Eitt av dei næraste potensiala ligg i ferjetrafikken. Eksempelvis har Møre og Romsdal fylkeskommune nyleg forlenga at ferja til Geiranger kan halde fram med fossil drift til 2025, medan dei på Hellesylt kan tilby hydrogen frå 2023.
Det offentlege har høge ambisjonar om utsleppskutt og brukar sterke ord om potensiale i ulike løysingar, som hydrogen. Då er det eit paradoks at ein ikkje følgjer opp dette med handling.

Innstilling: Møre og Romsdal Arbeiderparti mener Høyre regjeringa har vært altfor passive med å realisere gode verdikjeder for hydrogen, og er svært glad for at Arbeiderpartiet har programfestet et mål om å produsere 400.000 tonn hydrogen årlig til 2030. For å nå dette målet, er det viktig at offentlige myndigheter bidrar til å å skape etterspørsel etter hydrogen i blant annet anbud og intensjonsavtaler.

60. Forslagsstiller: ÅLESUND ARBEIDERPARTI

Forslag: **Auka vern av landbasert natur og havområde**
Møre og Romsdal Arbeidarparti meiner at:

- Noreg må auke vernet av landbasert natur, med hovudfokus på skogsområde, for å sikre eit berekraftig biologisk mangfald i framtida og at vi når våre internasjonale forpliktingar på 30% innan 2030.
- Noreg må auke vernet av havområde slik at vi når våre internasjonale forpliktingar på 10% innan 2030.
- Moglegheitene til å bygge ut i inngrepsfrie naturområde må avgrensast.

- Utbygging av nye hyttområder bør avgrensast.
- Moglegheitene til å gi dispensasjonar til bygging i naturvernområde og strandsone må avgrensast.

Begrunnelse: Status på norsk inngrepsfri natur jf. Miljødirektoratet: Dårlig. Utvikling: Negativ. Frå 2013 til 2018 vart arealet inngrepsfri natur netto redusert med 560 kvadratkilometer. Det er meir enn arealet av Oslo og Stavanger kommune til saman. Inngrepsfri natur er natur som er meir enn 1 km frå tyngre naturinngrep. Enno verre er det med villmarksprega natur. Dette er områder som er 5 km eller meir unna tyngre inngrep. I 2018 var dette berre 5% av landarealet i Sør-Noreg. Det er altså ikkje rart at vi er langt unna å nå målet om vern av 30% av naturen innan 2030. I dag ligg vi på 17,5%. Og av dette har vi stort sett verna stein og fjell, medan berre 5,1% av skogen er verna. Det kan nesten virke som at vi har ein plan om å bygge ned så mykje av eksisterande natur at det vi har verna allereie skal nå måla våre.

Det er per i dag om lag 470 000 hytter i Noreg. Som står for ein arealbruk på 686 kvadratkilometer. Og kvart einaste år bygg vi 6-7000 nye hytter og bygger ned eit naturareal på om lag 10 kvadratkilometer i same slengen. Ein stor del av desse ligg i, eller i randsona til, verna naturområde. I 2019 var det behandla og godkjend 973 søknadar om bygging i 100-metersbeltet i strandsona, i områder utanom tettstader. Av desse vart 606 innvilga ved dispensasjon. Vern av landbasert natur, spesielt skogsområde, er eit særskild effektiv tiltak både for å sikre biologisk mangfald og kutt i klimagassar. Hovuddelen av dyr, insekt og planter i norsk fauna held til i skogområde. Vi har også forplikta oss internasjonalt til å verne minst 10% av havområdet vårt innan 2030. Per i dag ligg vi på om lag 2%. Det har også vore retta søkelyset på at vi fiskar med botntrål i område vi seier er verna, per internasjonale definisjonar er dei då ikkje verna. Vern av havområde er heilt kritisk for å sikre berekraftige bestandar av matkjelder og tareskog. For livet langs kysten fungerer tareskogen som ein viktig bølgedemping og legg til rette for liv. Tareskogen har også eit særskild stort opptak av klimagassar og produserer enorme mengder oksygen.

Innstilling: Forslaget avvises.

61. Forslagsstiller: ÅLESUND ARBEIDERPARTI

Forslag: **Bærekraftig forvaltning av tang og tare**
 Møre og Romsdal Arbeidarparti meiner at:
 Tang og tare kan bli det neste store industrieventyret ved kysten i Norge. Denne råvaren må takast vare på og haustast på bærekraftig vis – ut frå at råvarer frå havet blir viktig ressurs når mattilfanget på landjorda ikkje kan aukast meir.

- Fjordane må skal ikkje vere søppelplass for gruveavfall, tungmetall kan gå næringsvegen i matkjedene og slikt er skadeleg
- Taretråling må styrast betre slik at dei ikkje hauster fotballbaner fri for stortare men haustar bærekraftig – der ein i staden for å vekkradere stortare i store fell kan det haustas i raster slik at eksempelvis halve tareskogen står att slik at tarefeltet raskare hentar seg inn igjen. Stortaren er også bølgedempande, og storhausting kan medverke til

auka orkansnader avdi bølgiene blir kraftigare utan taren som «bølgjedempar»

- Det må lagast ein samla nasjonal plan for tang & tare ressursen langs norskekysten, for det er ein verdfull og unik ressurs - som vi i dag har for liten kunnskap om.

Begrunnelse: Om tang og tare skal lukkast i å bli det neste store industrieventyret – med ditto fleire arbeidsplassar – må vi ha eit godt grunnlag for at denne industrien kan vekse fram. Ei rad store selskap er allereie oppstarta eller i startfasen for å gå inn i denne industripoken langs kysten – og då er det viktig at det blir etablert ei høgare bevisstheit om korleis fellesskapets ressursar i tang & tare skal best berekraftig forvalta. Derfor må arbeiderpartiet vere i forkant og ta viktige grep i å få stell på forvaltninga slik at denne grønne industrien får vekse på ein god måte og utan rovdrift på ein ressurs det fort kan bli øydelagt eller bli knappheit på.

Innstilling: **Bærekraftig forvaltning av tang og tare**
Møre og Romsdal Arbeidarparti meiner at tang og tare kan bli det neste store industrieventyret ved kysten i Norge. Råvarer frå havet blir viktig ressurs når mattilfanget på landjorda ikkje kan aukast meir.
Møre og Romsdal Arbeidarparti meiner difor at:

- Denne råvaren må takast vare på og haustast på skånsamt og berekraftig vis.
- Taretråling må styrast betre slik at ein haustar berekraftig – og slik at slik at tarefelta raskt kan hente seg inn igjen. Ein må ta omsyn til at stortaren også har ein bølgjedempande funksjon.
- Det må lagast ein samla nasjonal plan for tang og tare langs norskekysten.

62. Forslagsstiller: **ÅLESUND ARBEIDERPARTI**

Forslag: **Det må leggst til rette for fleire offentlege arbeidsplassar utanfor byane**
Møre og Romsdal Arbeidarparti meiner at:

- Det offentlege må etablere opne kontorfasilitetar i distrikta, i tett dialog med kommunane og lokale næringsmiljø.
- Offentlege etatar og statlege arbeidsplassar må lyse ut fleire stillingar utan ein fast arbeidsstad.

Begrunnelse: Korona-pandemien har vist oss at ein i mange tilfelle i stor grad kan arbeide utan å vere fast til stades på eit kontor. Dette viser at det er eit potensiale for å desentralisere offentlege arbeidsplassar. Samstundes er det viktig at ein har tilgong på eit godt arbeidsmiljø og gode fasilitetar. Dette kan gjerast gjennom etablering av kontorfasilitetar ved knutepunkt i distrikta, som personar med ulik arbeidstilknytning kan nytte. Slike offentlege co-working arenaer kan bidra til å skape liv og gi urbane kvalitetar ved ulike tettstader. Rapportar viser at kunnskapsarbeidsplassar er viktig for å få tilflytting av yngre personar og familiar. Ringverknadane kan difor vere store og viktige for dei aktuelle stadane.

Innstilling: Møre og Romsdal Arbeidarparti meiner at:

Det offentlege må etablere opne kontorfasilitetar i distrikta, i tett dialog med kommunane og lokale næringsmiljø.
Offentlege etatar og statlege arbeidsplassar må lyse ut fleire stillingar utan ein fast arbeidsstad.

63. Forslagsstiller: ÅLESUND ARBEIDERPARTI

Forslag: **Noreg må auke verdiskapinga frå kreativ næring**

Møre og Romsdal Arbeidarparti meiner at:

- Verkemiddelapparatet for kreativ næring og reiseliv må vert meir målretta og aukast.
- Det bør settast ned eit nasjonalt utval for å sjå på potensialet til auke i verdiskaping i kreativ næring.
- Møre og Romsdal fylkeskommune bør initiere eit regionalt prosjekt for å auke verdiskaping i kreativ næring, i samarbeid med reiselivet.

Begrunnelse: Kreativ næring sto i 2019 for 4,4% av fastlands-BNP i EU. I Noreg var det tilsvarande talet 3%. Avviket tilsvara i 2019 42 MRD kroner. Dette tyder på at det i heile Noreg er eit stort potensiale i å auke verdiskaping og syte for arbeidsplassar og sysselsetting. Mykje av dette potensialet ligg i distrikta og områder med stor turisme. Her har ein rik kulturell historie og storslagen natur som eit potensiale ein kan bygge vidare på. Undersøkingar om kor mykje pengar cruiseturistane legg igjen frå Transportøkonomisk Institutt for Geiranger i 2015 (TØI), viser høvesvis 369 kroner for forbruk på eiga hand og høvesvis 76 kroner i forbruk knytt til ombordkjøpte landsaktivitetar. Høgskulen i Volda har funne at forbruket til cruiseturistar i Geirangerområdet ligg på mellom 390 og 710 kroner per person (2019). Og at det «ligger dermed noe under tall fra andre destinasjonar og fra Norge som helhet.» Potensialet ligg koplinga mellom kreativ næring, reiseliv og verkemiddelapparatet slik at ein kan skape kommersielle kulturelle produkt som gir lokal verdiskaping. På denne måten kan ein få aktivitet også utanom den korte sommarsesongen. Noko som gir heilårlege arbeidsplassar i distrikta og levande lokalsamfunn.

Innstilling: **Noreg må auke verdiskapinga frå kreativ næring**

Møre og Romsdal Arbeidarparti meiner at:

- Verkemiddelapparatet for kreativ næring og reiseliv må verte meir målretta og aukast.
- Det bør settast ned eit nasjonalt utval for å sjå på potensialet til auke i verdiskaping i kreativ næringar.
- Møre og Romsdal fylkeskommune bør arbeide vidare med å realisere auka verdiskaping i kreativ næringar i fylket, i samarbeid med reiselivet.

64. Forslagsstiller: ÅLESUND ARBEIDERPARTI

Forslag: **Spesialundervisning**

Møre og Romsdal Arbeiderparti meiner at:

- Vi skal framleis jobbe for at elever som har rett på spesialundervisning får oppfylt denne retten. PPT og enkeltvedtak på den enkelte skole skal ligge til grunn for innholdet i og omfanget av undervisninga.

Ressursane til spesialundervisning i den enkelte skule kan også utnyttast betre.

- Vi må samtidig jobbe for at tilpassa opplæring blir ein meir integrert del av undervisninga.

Begrunnelse: Elevar som ikkje har eller som ikkje kan få tilfredsstillande utbytte av det ordinære opplæringstilbodet, har rett til spesialundervisning i følgje opplæringslova § 5. Før kommunen eller fylkeskommunen gjer vedtak om spesialundervisning etter opplæringslova § 5-1, skal det liggje føre ei sakkunnig vurdering av dei særlege behova til eleven. Før ein elev blir tilvist pedagogisk-psykologisk teneste (PPT) må skolen sjølv vurdere om eleven kan hjelpast innanfor det ordinære opplæringstilbodet, og prøve ut tiltak innanfor tilpassa opplæring. Dersom eleven framleis ikkje har tilstrekkeleg utbytte av opplæringa skal skolen tilvise til PPT.

Innstilling: Møre og Romsdal Arbeiderparti meiner at:

- Elever som har rett på spesialundervisning får oppfylt denne retten. PPT og enkeltvedtak på den enkelte skule skal ligge til grunn for innholdet i, og omfanget av, undervisninga. Ressursane til spesialundervisning i den enkelte skule kan i mange høve også utnyttast betre.
- Ein må samtidig jobbe for at tilpassa opplæring blir ein meir integrert del av undervisninga.

65. Forslagsstiller: ÅLESUND ARBEIDERPARTI

Forslag: **Nok helsepersonell**
Møre og Romsdal Arbeiderparti meiner at:
Arbeidet med å rekruttere, utdanne og behalde helsepersonell må framleis prioriterast.

Begrunnelse: Arbeiderpartiet skal arbeide for at pasientar som treng helse- og omsorgstenester skal få dette i tråd med rettigheter i Helse- og omsorgsloven og Pasientrettighetsloven.
Felleskapet si helse- og omsorgstjeneste skal vere tilgjengelig for alle. Vi skal ha fagfolk i front, prioritere forebygging og lytte til pasientane. Som Hurdalsplattformen omtaler, er det viktig for Arbeiderparti-Senterparti regjeringa å sikre god rekruttering av helsepersonell, styrke rettane i arbeidslivet og sørge for at pasientar og brukarar blir lytta til.
Arbeiderparti- og Senterpartiregjeringa har satt i gong eit stort arbeid for å sikre arbeidsfolk betre rettar. Dette vil også bidra til å rekruttere fleire, og behalde fleire helsepersonell i yrket. Dette blir viktig for å møte dei demografiske endringane som vil kome.

Innstilling: Møre og Romsdal Arbeiderparti meiner at:
Arbeidet med å rekruttere, utdanne og behalde helsepersonell må framleis prioriterast.

66. Forslagsstiller: ÅLESUND ARBEIDERPARTI

Forslag: **Betre kollektivtilbod for oss i Møre og Romsdal**
Møre og Romsdal Arbeiderparti vil:

- Utvikle eit ungdomskort med månadspris på 200 kr.
- Skape betre tilrettelegging av kollektivtilbod.
- Senke billettprisar på kollektiv transport.
- Omprioritere investeringane som går til transport.
- Auke avgangstider på ruter utanfor byområde.

Begrunnelse: Ifølgje SSB.no har prisen på bussbillettar i løpet av dei siste ti åra stege tre gongar meir enn prisen på bensin. Vi diskuterer ofte prisauke på drivstoff, og korleis dette påverkar oss, men vi diskuterer sjeldan prisauken som har vore på kollektivtransporten dei siste åra. Det er viktig at kollektivtransporten er godt tilgjengeleg, og billig å bruke for at så mange som mogleg skal nytte seg av den. Derfor må vi kjempe for eit betre, billigare, og meir innovativt system for kollektivtransport i Møre og Romsdal. For mange er kollektivtransport ein viktig del av kvardagen. Statistikk viser at om lag 64 884 menneskjer er pendlarar i Møre og Romsdal. Mange av desse er avhengige av kollektivtransport. For dei er det viktig å ha eit godt tilbod som gjer det lett å reise mellom heim, og jobb eller skule utan å bekymre seg for billettpris, og/eller avgangstider. AUF og Arbeiderpartiet meiner at ei omprioritering av investeringane på transportsida må til for at kollektivtilbodet i Norge skal bli tilfredsstillande. I dag er det fleire som vel å bruke eigen bil som framkomstmiddel fordi det både er raskare, billigare, og meir komfortabelt. Det bør ikkje være billigare å velge eigen bil framfor å reise kollektivt. Spesielt ikkje dersom vi skal lykkast med å redusere forureinande utslepp dei komande åra. Det må være billigare å velje grønt framfor fossilt. Derfor må vi blant anna senke billettprisane samt auke frekvensen på avgongar for å gjere det både billigare, enklare, og mykje meir attraktivt å ta i bruk kollektivtransport.

Innstilling: Se forslag 29.

67. Forslagsstiller: ÅLESUND ARBEIDERPARTI

Forslag: Tilrettelegging for kollektive transporttilbod i kommune og fylke

Møre og Romsdal Arbeiderparti meiner at:

- By og land blir knytt saman ved oppretting av gode buss-tilbod i heile kommuna.
- Det må arbeidast fram alternative tilkomstvegar i område der rush-trafikken skaper trafikale utfordringar for rutegåande buss.
- Det alltid ved planlegging, og bygging av ny infrastruktur må leggjast til rette med kollektiv-felt for buss i rute, samt gang og sykkelveg fram til trafikk-knutepunkta.
- Dei store kollektiv-knutepunkta må få tenlege venterom, og gode parkeringstilhøve.

Begrunnelse: Dersom kollektivtransport skal bli eit godt alternativ til privat transport må det leggjast betre til rette for denne type reisemåte. Bussrutene må tene folket. Bussar kan ikkje bli ståande i bilkø i rush-tida, men må ha tilgong til kollektivfelt i områder rundt trafikale flaskehalsar. Alle buss-stopp må ha skur til ly for vær og vind, og på alle dei store knutepunkts-haldeplassane må ein ha tenlege venterom. Ved slike større trafikk-knutepunkt som har overgang til andre linjer må det også være god

tilgong for parkering av både bilar, og sykklar. Flybussen i Ålesund bør i tillegg til start frå Moa også ha avgong frå Digernes, via Stette og Ellingsøya.

Innstilling: Oversendes fylkestingsgruppa, kommunepartiene, transportkomitéen og samferdselsministeren.

68. Forslagsstiller: ÅLESUND ARBEIDERPARTI

Forslag: Fullføring av Tannhelsereformen

Møre og Romsdal Arbeiderparti mener at: Regjeringens arbeid med en tannhelsereform i det inneværende budsjettet er viktig om må fullføres. Tannhelse må inn i egenandelsordningen. God tannhelse skal ikke være avhengig av inntekt.

Begrunnelse: Tennene er en del av kroppen. Derfor begynner Regjeringen på arbeidet med en tannhelsereform i det inneværende budsjettet. Det er uverdig at god tannhelse skal være avhengig av inntekt, det er med på å skape større forskjeller mellom folk. Nå er det vanlige folks tur!

Innstilling: Se forslag 19.

69. Forslagsstiller: AUKRA ARBEIDERPARTI

Forslag: Løftebauger på ferger

Møre og Romsdal Arbeiderparti krever at ferger som skal trafikkere ferjestrekninger i fylket skal ha løftebauger.

Begrunnelse: Mange av fergene i fylket vårt har fått demontert løftebaugene i den senere tid. Dette har ført til at det blir mye sjødrev over bilene, selv ved moderate vindstyrker. Det har allerede kommet bekymringsmeldinger fra fergepassasjerer, ikke minst fra yrkessjåførene, som er bekymret for sikkerheten til kjøretøyene.

Innstilling: Oversendes fylkestingsgruppa.

70. Forslagsstiller: AUKRA ARBEIDERPARTI

Forslag: Nyhetsbrev

Arbeiderpartiet må arbeide aktivt opp mot kommunene for å sikre at alle innbyggere som ønsker det, kan motta kommunale nyhetsbrev.

Begrunnelse: Det er viktig at kommunene kan overholde informasjonsplikten til alle innbyggerne, ved å gi innbyggerne som ønsker det muligheten å motta et digitalt nyhetsbrev.
Det vil være enkelt for innbyggerne å få tilsendt en lenke på E-post, en å begynne å lete på kommunens hjemmeside, for å se om en kan finne kommunale nyheter.
Ved å motta et Nyhetsbrev, å følge en vedlagt lenke, så kan en på en enkel måte motta det som kommunen vil informere om.

Innstilling: Oversendes kommunepartiene.

71. Forslagsstiller: AUKRA ARBEIDERPARTI

Forslag: **Vannkraftverk**

Arbeiderpartiet vil oppgradere og effektivisere eksisterende vannkraftverk for å øke produksjonen av grønn kraft.

Begrunnelse: Kraftoverskudd og et felles kraftmarked har i flere tiår gitt nordiske strømkunder fleksibilitet, forutsigbarhet og relativt lave priser. Hva skjer når det grønne skiftet for alvor kommer, og mye skal elektrifiseres? Har vi nok strøm til å møte fremtiden?
Det forventes at transportsektoren, både personbiler og tungtransport, elektrifiseres. Det vil kreve mer strøm. I tillegg har den kraftkrevende industrien signalisert et økt kraftbehov de neste årene. Det er også forventet vekst i kraftforbruket som følge av nye datasentre. Det er et stort potensial for datasentre i alle de nordiske landene. Norge planlegger også ytterligere elektrifisering av plattformer i Nordsjøen.
Statkraft forventer at kraftoverskuddet i et normalår vil øke både for Norge og for Norden samlet de neste årene. Dette skyldes at veksten i fornybar kraftproduksjon er forventet å overstige økningen i forbruket. Det er større usikkerhet på lang sikt om vi klarer å holde på kraftoverskuddet over lang sikt.
Arbeiderpartiet vil være føre var og så snart som mulig øke den nasjonale kraftproduksjonen og bygge ut strømnettet for å sikre tilgang til nok kraft til det grønne skiftet.

Innstilling: Se forslag 77.

72. Forslagsstiller: AURE ARBEIDERPARTI

Forslag: Møre og Romsdal Arbeiderparti krever at Statnett sin plan for nettutvikling i Møre og Romsdal realiseres så raskt som over hode mulig.

Begrunnelse: Statnett har landet sin plan for nettutvikling i Møre og Romsdal. Skissert løsning er god og ivaretar fremtidig kraftbehov i hele fylket. Problemet er tidsplanen for gjennomføring av tiltakene, særlig i nordre del av fylket. Ny trafostasjon i Surna skal realiseres før 2030 og ny 420kv-linje Surna – Tjeldbergodden – Snilldal er planlagt realisert før 2040. Dette er tidshorisonter som er alt for lange dersom vi skal kunne ta del i utviklinga i årene som kommer. Alt ligger til rette for næringsutvikling og stor verdiskaping i hele fylket, det eneste som mangler mange steder er nok kraft. Og, skal vi kunne ta del i det grønne skiftet er nok kraft nøkkelen for å lykkes.

Innstilling: Se forslag 77.

73. Forslagsstiller: AURE ARBEIDERPARTI

Forslag: Møre og Romsdal Arbeiderparti vil arbeide aktivt for å realisere fergeforbindelsen Aure – Hitra i 2023

Begrunnelse: Norges framtid er verdiskaping som knytter seg til bærekraftig bruk og utnyttelse av havets areal og ressurser. Her har kysten av Møre og

Romsdal og Trøndelag allerede en solid posisjon med mange muligheter til å være verdensledende. Dette fordrer imidlertid at vi blir mer attraktiv og mindre sårbar som bo- og arbeidsmarkedsregion. Ny fergeforbindelse mellom Aure og Hitra vil være et rimelig, men avgjørende bidrag for å oppnå det som hele nasjonen og regionen vil ha nytte av. Fergeforbindelsen er ønsket av befolkningen og har bred støtte i næringslivet og i reiselivet. Det siste statlige fergeavløsningstilskuddet til Imarsundprosjektet utbetales i 2022, og i 2018 åpnet staten opp for at ferge Aure-Hitra tidligst fra 2023 kan gjenopprettes som et fylkeskommunalt samband og motta statstilskudd når Imarsundprosjektet er ferdig nedbetalt.

Innstilling: Møre og Romsdal Arbeiderparti vil arbeide aktivt for å realisere fergeforbindelsen Aure – Hitra i 2023.

74. Forslagsstiller: AURE ARBEIDERPARTI

Forslag: Aure Arbeiderparti vil at Møre og Romsdal Arbeiderparti skal være pådriver for at det viktige samferdselsprosjektet «Fergefritt Nordre Nordmøre» skal opp på fylkets prioriteringsliste og på denne måten legge til rette for at vi på kysten leverer i enda større grad i fremtiden!

Begrunnelse: En gjennomføring av prosjektet «Fergefritt Nordre Nordmøre» er helt nødvendig, for å sikre at nordre Nordmøre skal henge med og ta del i framtidig verdiskaping og samfunnsutvikling. Sammen med realisering av fergeforbindelsen Hitra- Aure, vil dette i sum medføre en stor endring i muligheter og reisemønster for regionen. Et døgnåpent reisetilbud vil åpne for en større bo- og arbeidsregion, og Kristiansund som regionscenter vil bli knyttet mye nærmere nabokommunene ut mot kysten nord for byen. Det vil gi muligheter for ytterligere vekst og samarbeid nordover innen viktige næringer knyttet til for eksempel havbruk og fiske. Det vil også gi bedre muligheter til at vi kan benytte alle de gode tilbudene som nå utvikles i Nordmørsbyen med bl.a. Campus og opera- og kulturhus. Dette gjelder også for Kvernberget flyplass. 10 tusen innbygger i Hitra og Frøya vil med realisering av Talgsjøsbåndet og ferge Aure Hitra komme nærmere Kvernberget enn de er Værnes. Det skapes enorme verdier på kysten i Norge, men for å utvikle en enda større verdiskaping må det legges til rette for det med politiske satsinger og vedtak. Næringsutvikling er, foruten naturgitte ressurser og fortrinn, avhengig av folk og levende lokalsamfunn.

Innstilling: Se forslag 53.

75. Forslagsstiller: AURE ARBEIDERPARTI

Forslag: Møre og Romsdal Arbeiderparti vil arbeide aktivt for å realisere Jappe Ippes folkehøgskole i Aure kommune.

Begrunnelse: Alle snakker om hvilke muligheter som ligger i havet. Jappe Ippes – havrommets folkehøgskole – tar opp i seg nettopp de muligheter som ressursene i havet gir for kommende generasjoner i Møre og Romsdal.

Jappe Ippes har bærekraft, miljønnovasjon, teknologiutvikling, ressursutnyttelse, entreprenørskap og beredskap som sentrale bærebjelker i sitt konsept. Det treffer tidsånden og har samtidig et tidløst perspektiv.

Støtten til Jappe Ippes – havrommets folkehøgskole – er bred og sterk blant næringsaktører og offentlige instanser i Møre og Romsdal. LO, NHO, Maritimt Forum Nordvest, Salmar, Marine Harvest, Safepath, Runde Miljøsenters, Norsk bioenergisenter, Møre og Romsdal fylkeskommune og Nordmøre Interkommunalt Politisk Råd (NIPR) er blant de som aktivt støtter etableringen av Jappe Ippes folkehøgskole. Arbeiderpartiet bør føye seg inn i denne rekken.

Innstilling: Møre og Romsdal Arbeiderparti vil arbeide aktivt for å realisere Jappe Ippes folkehøgskole i Aure kommune.

76. Forslagsstiller: AURE ARBEIDERPARTI

Forslag: Møre og Romsdal Arbeiderparti krever at Statnett sin plan for nettutvikling i Møre og Romsdal realiseres så raskt som over hode mulig.

Begrunnelse: Statnett har landet sin plan for nettutvikling i Møre og Romsdal. Skissert løsning er god og ivaretar fremtidig kraftbehov i hele fylket. Problemet er tidsplanen for gjennomføring av tiltakene, særlig i nordre del av fylket. Ny trafostasjon i Surna skal realiseres før 2030 og ny 420kv-linje Surna – Tjeldbergodden – Snilldal er planlagt realisert før 2040. Dette er tidshorisonter som er alt for lange dersom vi skal kunne ta del i utviklinga i årene som kommer. Alt ligger til rette for næringsutvikling og stor verdiskaping i hele fylket, det eneste som mangler mange steder er nok kraft. Og, skal vi kunne ta del i det grønne skiftet er nok kraft nøkkelen for å lykkes.

Innstilling: Se forslag 77.

77. Forslagsstiller: AURE ARBEIDERPARTI

Forslag: Møre og Romsdal Arbeiderparti vil arbeide for økt politisk kontroll over norsk kraftpolitikk

Begrunnelse: Etter flere år med Høyre og FrP styre, mindre regulering, økt liberalisering og markedstenkning over norsk kraftpolitikk, sitter vi igjen med høye strømpriser for vanlige folk, uforutsigbare rammebetingelser for industrien vår, og mindre politisk innflytelse til å påvirke det norske arvesølv. Vi har et strømopprør! For å klare omstillingen til det grønne skiftet og trygge hverdagen for vanlige folk trenger vi å ta kraftfulle og varige grep over kraftmarkedet, for å skape forutsigbarhet, ikke bare støtteordninger. Vi trenger økt politisk kontroll!

Innstilling:

- Sikker tilgang til strøm til akseptable priser er nødvendig for både husholdninger og næringslivet. Møre og Romsdal Arbeiderparti krever at regjeringen setter i gang nødvendige tiltak både på kort og lengre sikt for å sikre rettferdige priser på en slik basistjeneste i samfunnet.

- Følgende momenter skal vurderes ifm. regjeringens energikommisjon, arbeidet med den varslede plan for norske energiutbygginger samt de varslede økningene i norsk produksjon av vannkraft og kraft fra havvind.
- Norsk produksjon av fornybar kraft bør økes med minst 65 TWh for å sikre tilgangen på industrikraft og nødvendig kraft til elektrifisering av samfunnet.
- Det skal legges til rette for økt vannkraftproduksjon gjennom ny, skånsom kraftutbygging, og bedre vilkårene for modernisering av vannkraftverk.
- Framtidig kraft fra havvind skal føres i land i Norge og benyttes til industrireising langs kysten – hybridkabler skal ikke benyttes for å øke fastlandseksporten av norsk kraft.
- Det skal bygges nye og hensiktsmessige overføringslinjer mellom innlandet og kysten slik at den norske miksen av vann- og vindkraft kan samkjøres og benyttes effektivt
- Det skal ikke bygges flere utenlandskabler eller legges ytterligere til rette for eksport av norskprodusert fornybar kraft, da krafta trengs til nødvendig omstilling og jobb- og verdiskaping i Norge.
- Utrednings- og behandlingstiden for nytt strømnnett må reduseres
- Enova bør styrkes med økt rammetilskudd slik at det blir enklere for vanlige folk å søke og få midler til å energieffektivisere bolig og leiligheten sin, samt tiltak for næringsbygg og offentlige bygg.

78. Forslagsstiller: AURE ARBEIDERPARTI

Forslag: Møre og Romsdal Arbeiderparti vil jobbe for en vedtektsendring slik at både fylkesstyre og kommunepartiene skal ha en digitalansvarlig på lik linje med andre tillitsverv som leder, nestleder, kasserer og sekretær.

Begrunnelse: Verden og vi blir mer digitale. Etter pandemiens inntog har vi blitt utfordret på å ta i bruk flere verktøy fra verktøykassa for å klare å opprettholde aktiviteten både i og utenfor partiorganisasjonen. Dette fordrer økt kunnskap og digital kompetanse. Møre og Romsdal Arbeiderparti har allerede en kompetanseplan på området, og har en ambisjon om å øke kunnskapen blant medlemmene på det digitale plan. Derfor vil en eventuell vedtektsendring bidra til at det digitale arbeidet blir forankret i større grad i partiorganisasjonen.

Innstilling: Oversendes styret.

79. Forslagsstiller: KRISTIANSUND ARBEIDERPARTI

Forslag: Møre og Romsdal Arbeiderparti skal jobbe for å få flere heldøgns sengeplasser i psykiatrien. Dette må gjelde både for akuttbehandling og for langtidsbehandling. Det lokalpsykiatriske tilbudet må også styrkes

Begrunnelse: Gjennom år har helsetilbudet for psykisk syke blitt bygd ned og sentralisert. Det er mange som sliter både med kroniske og akutte lidelser, og antallet er økende. Helsetilstanden vil ofte forverres om behovet for hjelp ikke blir ivaretatt. Behandlingsbehovet er å få komme til trygge omgivelser og bli møtt av kompetente helsearbeidere. Å oppleve en forverret helsetilstand, enten den er av fysisk eller psykisk art, kan

være akutt. Da burde det være en selvfølge at helsetjenestene for psykisk sykdom er like tilgjengelig som for fysisk sykdom. Samfunnet er blitt mer åpent og tolerant ifht psykisk sykdom, så det er et paradoks at helsetilbudet for denne gruppen sentraliseres og sengeplassene er blitt redusert.

Innstilling: Møre og Romsdal Arbeiderparti skal jobbe for å få flere heldøgns sengeplasser i psykiatrien. Dette må gjelde både for akuttbehandling og for langtidsbehandling. Det lokalpsykiatriske tilbudet må også styrkes.

80. Forslagsstiller: KRISTIANSUND ARBEIDERPARTI

Forslag: Fylkesårsmøtet i Møre og Romsdal Arbeiderparti ber Arbeiderpartiet sin stortingsgruppe og vår regjering om å kompensere for de tapte billettinntektene som følge av pandemi og færre passasjerer, og vurdere tiltak som billigere eller gratis kollektivtilbud.

Begrunnelse: Pandemien har hatt alvorlige negative konsekvenser for kollektivtransporten.
Færre passasjerer og mindre inntekter vil føre til dårligere rutetilbud, folk bruker mer privatbil og vil derigjennom gi en negativ konsekvens for klima og miljø
Årsmøtet ber Arbeiderpartiet sin stortingsgruppe og vår regjering om å kompensere for de tapte billettinntektene som følge av pandemi og færre passasjerer.
Det er også slik at mange nå har vent seg til andre måter å flytte seg på enn kollektivtransport. For å sikre at kollektivtransport igjen øker bes det om at det vurderes å innføre brede og gode tilbud som gjør at denne trenden snus. Gjerne i form av rimeligere billetter, men helst gratis kollektivtilbud.

Innstilling: Møre og Romsdal Arbeiderparti mener tapte billettinntekter som følge av pandemi og færre passasjerer må kompenseres om det ikke er hensiktsmessig å justere rutetilbudet. I tillegg må det vurderes tiltak som billigere, eller gratis, kollektivtilbud.

81. Forslagsstiller: KRISTIANSUND ARBEIDERPARTI

Forslag: Møre og Romsdal Arbeiderparti skal jobbe for at realisering av Talgsjøsambandet og fastlandsforbindelse til Smøla over Edøyfjorden som et felles prosjekt, skal være øverst på prioriteringslisten etter Todalfjordprosjektet.

Begrunnelse: En fastlandsforbindelse vil åpne for en større bo- og arbeidsmarkedsregion, og Kristiansund som regionssenter vil bli knyttet mye nærmere nabokommunene ut mot kysten nord for byen.
Dette gir muligheter for ytterligere vekst og samarbeid nordover innen viktige næringer knyttet til eksempelvis havbruk og fiske, men også generell arbeidspendling begge veier. Det vil også gi bedre muligheter til å benytte hverandres kulturtilbud. Realisering av sambandet vil også styrke Kvernberget som regionens flyplass da ti tusen innbygger i Hitra og

Frøya vil, med realisering av talgsjøsambandet og ferge Aure Hitra, komme nærmere Kvernberget enn Værnes.

Innstilling: Se forslag 53.

82. Forslagsstiller: STYRET, MØRE OG ROMSDAL ARBEIDERPARTI

Forslag: Endringer i § 3 STYRET

Fylkespartiet ledes av et styre **på 11 – elleve – medlemmer.**

Hele styret velges av årsmøtet **i mellomvalgår for to år, slik at halvparten er på valg hvert år. Første gang velges leder, nestleder og tre styremedlemmer for to år, studieleder og tre styremedlemmer for et år.** Det velges fire varamedlemmer for **to år.**

Begrunnelse: Fylkesstyret foreslår vedtektsendring til årsmøtet, slik at hele styret velges for to år i mellomvalgår. Valget på årsmøtet i 2022 og 2023 må gjennomføres slik at vedtektsendringen har full virkning fra fylkesårsmøtet i 2024. Fylkesstyret fremmer også forslag om vedtektsendring slik at styret utvides fra 9 til 11 faste medlemmer. Styret mener dette vil bidra til bedre og mer kontinuerlig styrearbeid, og at det vil bidra til enda bedre planlegging og gjennomføring av valgkampene, når ikke deler av styret står på valg i valgår.

Innstilling: Styrets innstilling er referert i forslaget.

83. Forslagsstiller: STYRET, MØRE OG ROMSDAL ARBEIDERPARTI

Forslag: Endring i § 2 Årsmøtet, ny formulering (Vedtatt på LM 2021)

3. Årsmøtet skal innkalles 3 – tre – måneder i forveien. Forslag som ønskes behandlet må være styret i hende senest 4 – fire – uker før møtet. Forslag en vil ha behandlet på fylkesårsmøtet må være vedtatt innsendt av en partiavdeling, et kommuneparti eller av AUFs fylkeslags representantskapsmøte eller årsmøte eller **kvinnenettverkets fylkeskonferanse**.. Forslag skal sendes fylkespartiets styre senest en måned før møtet. Fylkespartiets styre lager innstilling på alle forslag til årsmøtet. Styret har forslagsrett til årsmøtet. Innsendte forslag, med styrets innstilling og valgkomiteens innstilling, sendes kommunepartiene senest 2 – to - uker før årsmøtet. Framlegg til sakliste gjøres kjent 2 - to - uker før møtet.

Innstilling: Styrets innstilling er referert i forslaget.